

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Respondentní prostředky internacionalismů v odborných textech

Vedoucí práce: PhDr. Jana Pešková, Ph.D.

Autor práce: Klára Tůmová

Studijní obor: Španělský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod

2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem autorkou této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

V Českých Budějovicích dne 3. 5. 2022.

Klára Tůmová

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí práce, paní PhDr. Janě Peškové, Ph.D., za odborné vedení, cenné rady a připomínky, trpělivost a čas, který mi věnovala při konzultacích.

Klára Tůmová

Anotace

Tématem bakalářské práce jsou respondentní prostředky internacionalismů v odborných textech. Na základě odborné literatury je v teoretické části popsán výraz internacionalismus a je zařazen do kontextu, teoretická část se také věnuje charakterizaci odborných textů. V praktické části jsou pomocí korpusu InterCorp vyhledány respondentní prostředky internacionalismů a následně je provedena jejich analýza.

Klíčová slova: internacionalismus, odborný text, překlad, španělština, čeština, InterCorp

Abstract

The topic of the bachelor's thesis is *The respondents of internationalisms in professional texts*. The theoretical part describes the concept of internationalism and puts it into context. It also focuses on the characteristics of professional texts. In the practical part, the respondents of internationalisms are retrieved using the parallel corpus InterCorp and then analyzed.

Key words: internationalism, professional text, translation, Spanish, Czech, InterCorp

Obsah

Úvod	5
Teoretická část	6
1. Odborný text	6
1.1. Styl odborného textu.....	7
2. Slovní zásoba	8
2.1. Slovní zásoba odborného textu	8
2.2. Vrstvy slovní zásoby.....	9
2.3. Procesy obohacování slovní zásoby	10
2.3.1. Výpůjčky z cizích jazyků	11
2.3.1.1. Vlastní výpůjčky	13
3. Internacionalismus	13
3.1. Internacionalismy v odborné terminologii	15
3.2. Rozdíly mezi internacionalismy v českém a španělském jazyce.....	16
3.3. Proces internacionalizace	18
4. Shrnutí poznatků teoretické části	19
Praktická část.....	20
5. Překlad odborného textu	21
5.1. Překlad internacionalismů v běžné slovní zásobě a v odborném stylu	22
6. Postup vypracování praktické části	22
6.1. Vyhledávání překladových protějšků	23
6.2. Analýza kolokací	24
6.3. Srovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant	25
7. Analýza překladových protějšků přídatných jmen.....	26
7.1. Překladové protějšky přídatného jména <i>económico</i>	26
7.1.1. Překladové protějšky přídatného jména <i>económico</i> v konkrétních příkladech	27
7.1.2. Analýza kolokací s překladovými protějšky přídatného jména <i>económico</i>	27
7.1.3. Porovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant.....	28
7.2. Překladové protějšky přídatného jména <i>autónomo</i>	29
7.2.1. Překladové protějšky přídatného jména <i>autónomo</i> v konkrétních příkladech	30
7.2.2. Analýza kolokací s překladovými protějšky přídatného jména <i>autónomo</i>	31
7.2.3. Porovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant.....	32
7.3. Překladové protějšky přídatného jména <i>local</i>	33
7.3.1. Překladové protějšky přídatného jména <i>local</i> v konkrétních příkladech	33

7.3.2.	Analýza kolokací s překladovými protějšky přídavného jména <i>local</i>	34
7.3.3.	Porovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant	34
7.4.	Překladové protějšky přídavného jména <i>potencial</i>	35
7.4.1.	Překladové protějšky přídavného jména <i>potencial</i> v konkrétních příkladech	36
7.4.2.	Analýza kolokací s překladovými protějšky přídavného jména <i>potencial</i>	37
7.4.3.	Porovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant	38
8.	Analýza překladových protějšků podstatných jmen	38
8.1.	Překladové protějšky podstatného jména <i>transformación</i>	38
8.1.1.	Překladové protějšky podstatného jména <i>transformación</i> v konkrétních příkladech	39
8.1.2.	Analýza kolokací s překladovými protějšky podstatného jména <i>transformación</i>	40
8.1.3.	Porovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant	41
8.2.	Překladové protějšky podstatného jména <i>sector</i>	42
8.2.1.	Překladové protějšky podstatného jména <i>sector</i> v konkrétních příkladech.....	42
8.2.2.	Analýza kolokací s překladovými protějšky podstatného jména <i>sector</i>	44
8.2.3.	Porovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant	45
8.3.	Překladové protějšky podstatného jména <i>déficit</i>	45
8.3.1.	Překladové protějšky podstatného jména <i>déficit</i> v konkrétních příkladech.....	46
8.3.2.	Analýza kolokací s překladovými protějšky podstatného jména <i>déficit</i>	47
8.3.3.	Porovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant	47
8.4.	Překladové protějšky podstatného jména <i>tendencia</i>	48
8.4.1.	Překladové protějšky podstatného jména <i>tendencia</i> v konkrétních příkladech	48
8.4.2.	Analýza kolokací s překladovými protějšky podstatného jména <i>tendencia</i>	49
8.4.3.	Porovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant	50
9.	Analýza překladových protějšků sloves.....	51
9.1.	Překladové protějšky slovesa <i>organizar</i>	51
9.1.1.	Překladové protějšky slovesa <i>organizar</i> v konkrétních příkladech	51
9.1.2.	Analýza kolokací s překladovými protějšky slovesa <i>organizar</i>	53
9.1.3.	Porovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant	54
9.2.	Překladové protějšky slovesa <i>presentar</i>	55
9.2.1.	Překladové protějšky slovesa <i>presentar</i> v konkrétních příkladech	55
9.2.2.	Analýza kolokací s překladovými protějšky slovesa <i>presentar</i>	58
9.2.3.	Porovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant	59
9.3.	Překladové protějšky slovesa <i>producir</i>	60

9.3.1.	Překladové protějšky slovesa <i>producir</i> v konkrétních příkladech	61
9.3.2.	Analýza kolokací s překladovými protějšky slovesa <i>producir</i>	63
9.3.3.	Porovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant64	
9.4.	Překladové protějšky slovesa <i>compensar</i>	65
9.4.1.	Překladové protějšky slovesa <i>compensar</i> v konkrétních příkladech.....	65
9.4.2.	Analýza kolokací s překladovými protějšky slovesa <i>compensar</i>	68
9.4.3.	Porovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant68	
Závěr		70
Resumen.....		76
Seznam použité literatury		77
Elektronické zdroje		78
Seznam tabulek		79
Seznam obrázků		79
Seznam grafů.....		79

Úvod

Tématem bakalářské práce jsou respondentní prostředky internacionalismů v odborných textech. Hlavním cílem práce je zjistit, jakým způsobem se internacionalismy překládají ze španělského jazyka do jazyka českého, konkrétně zda v překladu převažují mezinárodní varianty, nebo domácí výrazy.

Práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou část. V části teoretické se budeme nejprve zabývat charakterizací odborného textu. Pokusíme se přiblížit čtenáři, o jaký slohový útvar se jedná, jaké jsou jeho funkce a co je jeho cílem. V další kapitole teoretické části se pokusíme internacionalismy správně zařadit do vrstev slovní zásoby. Již teď předpokládáme, že se bude jednat o slova cizího původu, přesnější vymezení nám ovšem poskytnou odborné publikace. Dále se zaměříme na samotnou definici pojmu internacionalismus, v této kapitole se pokusíme získat definici tohoto výrazu z různých zdrojů a následně různé definice porovnáme. Úkolem bude i získat informace o pozici internacionalismů v odborných textech a v běžné slovní zásobě. Dalším krokem bude popisování rozdílů mezi internacionalismy ve španělštině a v češtině. Teoretickou část ukončíme stručným shrnutím poznatků.

Začátek praktické části věnujeme stručné teorii odborného překladu. V další části budeme pracovat s korpusem InterCorp. Nejdříve vybereme reprezentativní vzorek internacionalismů, u kterých provedeme analýzu jejich překladových protějšků. Směr překladu bude vždy ze španělského do českého jazyka. Výsledkem každé analýzy bude graf popisující četnost užití různých protějšků. Zaměříme se i na různé vlivy, které mohou dle našeho názoru ovlivnit volbu domácí či mezinárodní varianty. V korpusu budeme pracovat pouze s vybranými odbornými texty, které zkonkretizujeme v průběhu práce. Samotné analýze bude předcházet popis metodiky vyhledávání překladových protějšků a následné analýzy dat.

Práce bude zakončena závěrem, ve kterém shrneme všechny poznatky, které jsme získali do přehledných grafů nebo tabulek. Dále bude práce obsahovat i resumé ve španělštině, seznam použité literatury, seznam elektronických zdrojů a seznam příloh.

Teoretická část

1. Odborný text

Odborný text je slohový útvar, který má odborně sdělnou funkci. Na rozdíl od projevů běžné komunikace, jejíž funkce je pouze informativní či prostě sdělná, cílem odborného textu je podat přesnou, jasnou a relativně úplnou informaci. Na realizaci této funkce se podílejí všechny složky textu od tématu a jeho zpracování přes kompozici až po jazykové prvky. Čtenář by měl být schopen přijmout poznatky z odborného textu, zaujmout k nim stanovisko a dále je tvůrčím způsobem rozvíjet, pracovat s nimi a také je aplikovat. Cílem odborných textů není vyvolání estetického prožitku, jako je tomu například v umělecké literatuře, nýbrž vyjádření poznatků a jejich vztahů. Autor tedy potlačuje emocionalitu sdělení.

Mezi společné charakteristické vlastnosti odborných textů patří písemné zpracování (tato forma zpracování bývá nejčastější, jelikož text musí být předem pečlivě připraven), monologická forma (dialogická forma se většinou užívá jen pro dialog řízený, týkající se jednoho úzce vymezeného tématu), veřejnost jako adresát (projev je výrazově střídmý a autor nevolí neobvyklé výrazy), pojmovost (jedná se o projevy informačně nasycené), přesnost (cílem je jednoznačnost textu), soustavnost a odbornost.¹

Dalším znakem může být doplnění textu vnějšími referencemi, např. citacemi, odkazy k jiné literatuře nebo parafrázemi ze souvisejících děl, tento jev se nazývá intertextualita a odráží přípravnou fázi, ve které autor shromažďuje data, aby je mohl přetvořit ve své výstupy.²

---

¹ KNITTLOVÁ, Dagmar. Překlad a překládání. Olomouc: Univerzita Palackého, 2010, s. 206.

² Tamtéž, s. 207.

1.1. Styl odborného textu

Základním slohovým postupem odborného textu je postup výkladový a úvahový, dále se můžeme setkat i s odborným popisem.³ Členění textu je propracované jak na horizontální tak na vertikální úrovni a často bývá propojen s neverbálními prostředky v podobě grafů, schémat, tabulek či diagramů. Důležitou roli hraje i grafická úprava textu, například rozlišení závažnosti témat typem a velikostí písma. Použití prostředků, které nejsou čistě jazykové, a správná grafická úprava, mohou napomoci porozumění textu.

K zachování jednoznačného sdělení napomáhá zjednodušená forma a stereotypní vyjadřování, které přispívá k celkové přehlednosti. Z hlediska syntaktického bývají odborné texty poměrně složité, obsahují vyšší míru delších vět a komplikovaných souvětí, v kterých jsou vztahy definovány využitím konektorů, sekundárních předložek a spojek. Časté je i opakování určitých typů souvětí (např. vedlejší věty obsahové) a větného vzorce, dále se v textech často vyskytují enumerace a vysvětlující apozice. I přes složitá souvětí se projevuje celková snaha o eliminaci všech zbytečných prvků, které by mohly narušovat jasnost sdělení. Mezi takové prvky můžeme zařadit syntaktickou kondenzaci, která je realizována prostřednictvím infinitivů, přechodníkových vazeb, dějových substantiv a adjektiv.⁴

Z morfologického hlediska je kladen velký důraz na spisovnost textu a můžeme pozorovat vyšší míru užívání některých slovních druhů a tvarů, především substantiv a předložkových a spojovacích výrazů.⁵

Přestože autor může v textu projevit osobní zaujetí, prostředky, jimiž autor toto zaujetí vyjadřuje, jsou utlumeny a často se používá tzv. autorský plurál (jedná se o používání 1. osoby plurálu místo 1. osoby singuláru), stylistický prostředek, který anonymizuje tvůrce textu a zároveň umožňuje autorovi distancovat se od plné zodpovědnosti za svá tvrzení. Tyto znaky jsou projevem impersonalizace (vyjmutí lidského faktoru z textu).

---

³ Marie Krčmová (2017): ODBORNÝ STYL. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny.

URL: https://www.czechency.org/slovník/ODBORNÝ_STYL (poslední přístup: 26. 1. 2022)

⁴ KNITTLOVÁ, Dagmar. Překlad a překládání. Olomouc: Univerzita Palackého, 2010, s. 208, 209.

⁵ ČECHOVÁ, Marie a kol. Současná česká stylistika. Praha: ISV, 2003. str. 208 – 221.

Při tvorbě kvalitního odborného textu autor bere ohled i na míru věcných a jazykových znalostí a zkušeností očekávaného čtenáře. Odborné texty mají v jednotlivých žánrech poměrně stabilní normy, v kterých se odráží kulturní orientace obce autorské i příjemců.⁶

2. Slovní zásoba

Abychom mohli správně vymezit internacionalismus ve slovní zásobě, musíme si nejdříve vysvětlit pojem slovní zásoba. Hauser ji definuje takto: „*Slovní zásobu jednoho jazyka tvoří souhrn všech slov, která se v něm vyskytují.*“⁷ Hauser také říká, že kvůli neustálému vývoji slovní zásoby, je celkový počet slov neuzavřený a neztvrditelný. Jistou představu nám však mohou poskytnout velké slovníky, např. *Příruční slovník jazyka českého* obsahuje asi 250 000 hesel. Je samozřejmé, že běžný uživatel jazyka všechna slova nezná, a proto se slovní zásoba rozděluje do dvou základních typů, na slovní zásobu aktivní (slova užívaná v běžné komunikaci) a pasivní (slova, kterým uživatel rozumí, ale nepoužívá je). Důležitý je i pojem lexikální standard, který představuje „*soubor lexikálních prostředků pro dorozumívání v základních oblastech společenského styku a užívaných celým společenstvím v dané etapě historického vývoje*“, univerzální rozsah tohoto standardu jedince je 50-60 tisíc slov pasivní i aktivní slovní zásoby.⁸ Dále se dá slovní zásoba rozdělit i na spisovnou či nespisovnou, předpokládáme, že internacionalismy se vyskytují ve vrstvě spisovné.

2.1. Slovní zásoba odborného textu

Knittlová charakterizuje slovní zásobu odborných textů následujícím způsobem: „*Snad nejtypičtější je slovní zásoba odborných textů, protože zde existuje specifická vrstva lexikálních jednotek – termínů a ustálená nomenklatura v rámci jednotlivých oborů. Typický je sklon k nominalizaci, který se odráží v multiverbizaci. Slovní zásoba je do značné míry stereotypní (ustálená terminologie a neemotivní, neexpresivní prostředky obecné slovní*

---

⁶ Marie Krčmová (2017): ODBORNÝ STYL. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny.

URL: https://www.czechency.org/slovník/ODBORNÝ_STYL (poslední přístup: 4. 12. 2021)

⁷ HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství). s. 13.

⁸ Tamtéž. S.14.

zásoby.) Odborný projev klade důraz na fakta, popis, výklad; expresivita tedy nemá v odborném textu místo.

Typickým rysem odborného projevu je značný výskyt prvků, které jsou danému jazykovému typu ve své podstatě cizí. Proces internacionalizace jazyků nejvíce narušuje relativní kompaktnost a uzavřenost typologicky blízkých i vzdálených jazyků a jazykových systémů. Tlak na přejímání jazykových prvků souvisí s narůstáním masových jazykových kontaktů. Zmíněné jazykové kontakty se přirozeně začaly nejdříve rozvíjet (a v současnosti se stále více rozvíjejí) v projevech stylu odborného.⁹

2.2. Vrstvy slovní zásoby

Slovní zásobu můžeme rozdělit několika způsoby do různých vrstev. K zařazení internacionalismů do těchto vrstev nám poslouží rozdělení dle Hausera¹⁰. Slova, která mají pojmenovávací funkci a nenesou žádné zvláštní vedlejší příznaky, označujeme jako neutrální a tvoří většinu spisovné slovní zásoby. Pokud slova nesou jiné, např. slohové nebo citové příznaky, můžeme je pak dělit do vrstev dle:

- a) Příslušnosti k jiným útvarům národního jazyka (slova nářeční, obecná, slangová, argotická)
- b) Původu (slova cizí a přejatá)
- c) Časové platnosti (archaismy a neologismy)
- d) Frekvence užití (slova řídká, ojedinělá)
- e) Slohových příznaků (slova knižní, hovorová, poetismy a termíny)
- f) Citovosti (slova s kladnými a zápornými citovými příznaky)

Přestože jedno slovo může patřit hned do několika vrstev současně, toto překrývání není libovolné. Slova nářeční, slova slangová a argotická, termíny, poetismy, slova knižní a hovorová se mezi sebou nijak nepřekrývají, ostatní příznaky (archaismy, neologismy, slova citová, cizí a řídká) se na ně mohou vrstvit dle schématu vyznačeného v následující tabulce.

---

⁹ KNITTLOVÁ, Dagmar. Překlad a překládání. Olomouc: Univerzita Palackého, 2010. s. 211.

¹⁰ HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství). s. 18,19.

	Archaismy	Neologismy	Citová	Cizí	Řídká
Slova nářeční	+	0	+	+	+
Slova slangová a argotická	0	+	+	+	+
Termíny	+	+	0	+	+
Poetismy	+	+	+	+	+
Slova knižní	+	0	+	+	+
Slova hovorová	0	+	+	+	+

Tabulka 1 - Vrstvení příznaků slovní zásoby

Znaménko + v tabulce označuje možnost prolínání několika příznaků, vidíme, že slova nářeční mohou být zároveň i archaismy, mohou mít kladný nebo záporný citový příznak, mohou být cizího původu a mohou mít řídkou frekvenci užití. Naopak 0 označuje nemožnost kombinace daných vrstev. Tato skutečnost nastává např. u termínů, které nemohou mít kladný nebo záporný citový příznak.

Z hlediska internacionalismů nás nejvíce zajímá možnost kombinování vrstev u slov cizího původu, do kterých patří i internacionalismy. Dle tabulky se vrstva cizího lexika může vrstvit na slova nářeční, slangová a argotická, termíny, poetismy, slova knižní a hovorová. Dle tohoto vrstvení můžeme předpokládat, že internacionalismy (cizí složka lexika) se budou právě v odborných textech prolínat s vrstvou termínů.

2.3. Procesy obohacování slovní zásoby

Slovní zásoba je systém, který se neustále vyvíjí, obohacuje a pozměňuje. Změny nastávají především s historickým vývojem společnosti, s rozvojem lidského poznání a se vznikem nových předmětů a jevů. Nejvíce slovní zásobu ovlivňuje společenský, hospodářský, politický a kulturní vývoj. Dubský používá výraz základní slovní fond (ve smyslu jádra slovní zásoby), ve kterém podle něj probíhají neustálé změny.

Jednou ze změn může být vymizení slova z běžného užívání vlivem společenského vývoje, tyto výrazy se uchovávají v lexiku jako archaismy.

Opakem archaismů jsou nová pojmenování odpovídající novým skutečnostem. Dokud se tato pojmenování nestanou součástí základního slovního fondu, nazývají se neologismy.

Typicky se neologismy objevují hlavně v oblasti vědy a techniky, mohou ovšem vznikat i na poli společenského, hospodářského, kulturního a politického života.¹¹ Předpokládáme, že právě řada neologismů bude mít podobu internacionalismů.

Dle Dubského známe několik způsobů obohacování slovní zásoby, konkrétně se jedná o:

- a) Slovtvorné postupy
  - a. Derivace
  - b. Kompozice
  - c. Rekompozice
  - d. Abreviace
- b) Syntaktický přechod pojmenování jednoho slovního druhu do jiné slovnědruhové kategorie
  - a. Konverze
  - b. Výpůjčky z cizích jazyků**
  - c. Tvoření víceslovných pojmenování
- c) Sémantické postupy
  - a. Tvoření nových pojmenování změnou významu
    - i. Rozšíření významu
    - ii. Zúžení významu
- d) Lexikální a sémantické změny v podobě odrazu stylistického, sociálního nebo profesionálního lexika.¹²

2.3.1. Výpůjčky z cizích jazyků

Z hlediska obohacování slovní zásoby řadíme internacionalismy mezi výpůjčky z cizích jazyků. Skalka a Nekula je popisují takto: „*Při jazykovém kontaktu různé intenzity dochází k (přímému nebo zprostředkovanému) převzetí jazykových jednotek nebo forem z jednoho*

---

¹¹ DUBSKÝ, Josef. Základy španělské lexikologie pro překladatele a tlumočníky. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1977. s. 7.

¹² DUBSKÝ, Josef. Základy španělské lexikologie pro překladatele a tlumočníky. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1977. s. 9.

*jazyka do druhého.*¹³ Dle autorů pak mohou mít výpůjčky několik druhů dle různých kritérií. Může se jednat o výpůjčky fonologické, morfologické, slovo tvorné, syntaktické, lexikální, sémantické, frazeologické a pragmatické.

Pro nás zajímavé je rozdělení na výpůjčky staré a novodobé. První typ v. je kompletně adaptovaný v lexiku a bývá upraven po fonetické, grafické nebo morfologické stránce. Jako příklad můžeme uvést slovo *maska* (středolatinšky *masca*, německy *Maske*). Oproti tomu v. novodobé ještě nejsou zcela adaptované do lexika přijímacího jazyka a jsou proto vnímány jako cizí (např. *basketbal*, *mobil*).¹⁴

Výpůjčky lze také třídit do skupin dle jazyků, z kterých pochází nebo jejich lokálního původu. Pro češtinu jsou nejdůležitější germanismy (nejpočetnější skupina v. od pračeštiny po rok 1945, zastoupena jak v oblasti kulturní a technické, tak i v argotu a slangu), latinismy (především v. v oblasti církevní terminologie a široce kulturní výrazy, do českého lexika pronikaly od pračeštiny po 19. stol.), anglicismy (nejvíce od 20. let 20. stol., velký nárůst vlivem postavení angličtiny jako světového jazyka, jsou graficky rozrůzněné a málo zakotvené v lexiku), romanismy (pronikají do lexika od pozdního středověku až po současnost, nejhojněji však v období humanismu, nejčastějším zdrojem je francouzština, méně často italština a španělština, nejčastěji jsou to výrazy z kulinární oblasti, architektury nebo umění), rusismy (pronikaly v několika vlnách, první vlna probíhala za národního obrození, druhá s návratem legionářů ve 20. letech 20. stol. a poslední v letech 1945-1989), polonismy (nejvýznamnější obrozenecké), ugrismy (především z období habsburské monarchie), slovakismy (především z období existence československého státu), jihoslovenismy (pouze obrozenecké) a grecismy (zprostředkované nejčastěji latinou, především z oblasti církevní, literární a vědní).¹⁵

---

¹³ KARLÍK, Petr; NEKULA, Marek; PLESKALOVÁ, Jana (Eds.). Encyklopedický slovník češtiny. Praha: Nakladatelství Lidové noviny 2002. s. 542.

¹⁴ Tamtéž, str. 542.

¹⁵ KARLÍK, Petr; NEKULA, Marek; PLESKALOVÁ, Jana (Eds.). Encyklopedický slovník češtiny. Praha: Nakladatelství Lidové noviny 2002. s. 543.

Dubský přidává ještě rozdělení do dalších 3 skupin: vlastní výpůjčky, neosvojená slova a kalkování.¹⁶ Nás budou nejvíce zajímat vlastní výpůjčky, do kterých se řadí i internacionalismy.

2.3.1.1. Vlastní výpůjčky

Při procesu přejímání cizích slov se vlastní výpůjčky vyznačují většími nebo menšími formálními nebo významovými změnami. „Formální změny jsou dány snahou vyrovnat zvukovou nebo psanou podobu přejatého slova se systémem hlásek a psaných znaků přejímajícího jazyka. Významové změny spočívají obvykle v zúžení významu.“¹⁷

3. Internacionalismus

Dle Čermáka je definování a zařazení internacionalismů stejně složité jako vydělení samotných přejatých slov od těch domácích. Uvádí ale, že internacionalismy můžeme chápat jako slova, která lze najít ve většině západoevropských jazyků, nebo jako slova, která mají řecko-latinský základ, pochází zejména z vědecké oblasti a jsou užívána jako termíny.¹⁸

Dle Buzássyové je internacionalismus z hlediska slovní zásoby současných jazyků výraz vyskytující se paralelně ve více jazycích (nepříbuzných nebo neblízce příbuzných) určitého jazykového a kulturního areálu. Vyznačuje se formální blízkostí (grafickou, morfologickou) a obsahovou shodou, jež „zahrnuje významovou shodu, stylistickou blízkost a relativně blízkou komunikační a funkční platnost“.¹⁹

Warszakowa uvádí: „Internacionalismus je mezinárodní jazykový prvek různého stupně složitosti, mající formálně a sémanticky blízké ekvivalenty ve více jazycích.“²⁰

---

¹⁶ DUBSKÝ, Josef. Základy španělské lexikologie pro překladatele a tlumočníky. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1977. s. 89.

¹⁷ Tamtéž, s. 89.

¹⁸ ČERMÁK, František. Lexikon a sémantika. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010. s. 204.

¹⁹ Olga Martincová (2017): INTERNACIONALISMUS. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny.

URL: <https://www.czechency.org/slovník/INTERNACIONALISMUS> (poslední přístup: 4. 12.2021)

²⁰ Tamtéž.

Dubský charakterizuje internacionalismus jako přejaté slovo, které se objevuje ve více jazycích, kde označuje pojmy mezinárodního charakteru.²¹

Skalka a Nekula uvádí pojem internacionalismus pod heslem výpůjčka. Rozdělují v. do dvou kategorií z hlediska rozšíření na evropeismy (v. rozšířené po Evropě) a internacionalismy (v. rozšířené celosvětově). Evropeismy velmi často vychází z latiny nebo řečtiny, zatímco internacionalismy pochází především z jazyků, které se používají jako globální komunikační prostředky (v dnešní době především angličtina). S postupující globalizací se hranice mezi evropeismy a internacionalismy pomalu vytrácí.²²

Rozdělení na evropeismy a internacionalismy používá i Hauser, zmiňuje ale i úpravy těchto slov v každém jazyce, kterými se přizpůsobují struktuře slov domácích.²³

Dle Akademického slovníku cizích slov je internacionalismus mezinárodní slovo užívané ve více nepříbuzných jazycích určitého kulturního areálu. Může se jednat o nadnárodní slovo či výraz, o slovo charakteristické pro určité místo, nebo uměle vytvořené slovo zvláště z řeckých a latinských kořenů.²⁴

Správným ekvivalentem k českému výrazu internacionalismus je ve španělštině slovo xenismo. Definice tohoto pojmu dle Internetového slovníku Real Academia Española zní následovně: "*Extranjerismo que conserva su grafía original.*"²⁵

---

²¹ DUBSKÝ, Josef. Základy španělské lexikologie pro překladatele a tlumočníky. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1977. s. 89.

²² KARLÍK, Petr; NEKULA, Marek; PLESKALOVÁ, Jana (Eds.). Encyklopedický slovník češtiny. Praha: Nakladatelství Lidové noviny 2002. s. 543.

²³ HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství). s. 56.

²⁴ PETRÁČKOVÁ, Věra; KRAUS, Jiří a kol.: Akademický slovník cizích slov. Praha: Academia, 1995. s. 341.

²⁵ REAL ACADEMIA ESPAÑOLA: *Diccionario de la lengua española*, 23.^a ed., [versión 23.4 en línea]. <<https://dle.rae.es/xenismo>> [2.12.2021].

3.1. Internacionalismy v odborné terminologii

Terminologická složka je základním znakem odborného stylu. Dubský říká, že: „Termín se od netermínu vyznačuje tím, že má obyčejně přesně vymezený obsah i rozsah a že jeho význam lze přesně definovat.“²⁶ Dále pak rozděluje termíny dle několika kategorií:

a) Termíny, které jsou vlastní pouze jednomu oboru:

Např. výraz *ocel* (ve španělštině *acero*).

b) Termíny, které mají odlišný význam dle oboru, ve kterém jsou užity:

Např. španělský výraz *inversión* může nést několik významů. Dle oborů ho můžeme zařadit do mluvnických výrazů (obrácený slovosled), jako lékařský pojem (vychýlení orgánu z jeho přirozené pozice), jako pojem z ekonomie (investice kapitálu), termín z chemie (hydrolytická přeměna sacharózy v glukózu) nebo může být použit v patologii (pohlavní zvrácenost).

c) Výrazy, které nabývají odborného významu v kontextu odborného projevu:

Např. španělský výraz *bolsa* je v obecné rovině znamená měsíc/pytlík, v ekonomickém kontextu je však chápán jako *burza* (*bolsa de café* je v tomto případě burza kávy).

d) Výrazy, které se stávají odborným termínem pouze v určitém spojení:

Např. slovo *cruzado* (v češtině zkřížený) lze použít v obecné rovině ve slovním spojení *los brazos cruzados* (zkřížené paže). Ve slovním spojení, které pochází z oblasti ekonomie *el cheque cruzado* se význam slova mění z zkřížený na křížovaný a slovo se stává částí odborného termínu (v češtině křížovaný šek).

Internacionalismy mají v odborné terminologii své pevné místo a jejich počet neustále narůstá. Ve španělštině většinou zapadají do celkového systému slovní zásoby svou zvukovou, formální i morfologickou podobou. Výjimku tvoří především případy anglicismů,

---

²⁶ DUBSKÝ, Josef. Základy španělské lexikologie pro překladatele a tlumočníky. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1977. s. 166.

galicismů, germanismů nebo rusismů, které se odlišují od grafické a hláskové struktury španělských slov. (Např. slovo *warrant*, které pochází z angličtiny, se ve španělštině vyslovuje [uárant]).

V češtině internacionalismy stále působí cize. Dubský zmiňuje jako příklad botanické názvosloví: „*Ve španělštině jsou názvy přejaté z latiny běžným, spisovným označením mnohých rostlin, zatímco vlastní španělské pojmenování je často lokálního charakteru nebo lidové; naproti tomu v češtině přejaté latinské pojmenování má charakter vysoce odborného pojmenování.*“²⁷

3.2. Rozdíly mezi internacionalismy v českém a španělském jazyce

Dubský popisuje několik rozdílů mezi internacionalismy v češtině a ve španělštině.²⁸ Prvním je vnímání i. z hlediska slovní zásoby. Jak už bylo zmíněno, zatímco ve španělštině internacionalismy splývají s domácí slovní zásobou nebo se přizpůsobují, v češtině zůstávají cizí složkou lexika.

Druhý rozdíl souvisí s vyrovnáváním internacionalismů se zvukovým, pravopisným a gramatickým systémem jazyka. Tento proces vede v češtině a ve španělštině k rozdílům, které mohou být pro překladatele zdrojem omylů. Internacionalismy tak mohou být jednou z podob jevu, který nazýváme „nepraví přátelé“. Tento jev může způsobit mnoho nedorozumění při překládání a tlumočení. Jedná se o tyto druhy rozdílů:

a) Pravopisné rozdíly

Český výraz	Španělský výraz
benzín	bencina
deficit	déficit
autobus	autobús

Tabulka 2 - Pravopisné rozdíly mezi českými a španělskými i.

²⁷ DUBSKÝ, Josef. Základy španělské lexikologie pro překladatele a tlumočníky. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1977. s. 170.

²⁸ DUBSKÝ, Josef. Základy španělské lexikologie pro překladatele a tlumočníky. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1977. s. 89, 90.

Ačkoliv se výrazy mohou na první pohled zdát velmi podobné, někdy i totožné, liší se např. použitím jiné souhlásky ve výchozím a cílovém jazyce (v češtině se v podstatném jméně *benzín* píše –z, ale ve španělském ekvivalentu *bencina* se píše –c) nebo třeba přidáním diakritického znaménka (český výraz *autobus* a španělský *autobús* se liší pouze použitím grafické čárky (š. *tilde*) nad samohláskou –u, ve španělštině se však tímto způsobem označuje přízvuk slova, nikoliv délka samohlásky jako je tomu v češtině).

b) Morfologické rozdíly

Český výraz	Španělský výraz
inovátor	innovador
plagiát	plagio
polemik	polemista

Tabulka 3 - Morfologické rozdíly mezi českými a španělskými i.

Z hlediska tvarosloví se výrazy mohou lišit tvarem prefixu či sufixu. Ve španělském jazyce se k vytvoření podstatného jména *innovador* použije sufix –*dor*. Přestože v češtině má sufix stejnou funkci, jeho tvar se liší. Dalším příkladem je rozdíl v sufixech ve výrazech *plagiát* a *plagio*, v češtině k vytvoření podstatného jména použijeme sufix –*át*, ve španělštině je to sufix –*gio*.

c) Gramatické rozdíly

a. Gramatické rozdíly v rodu

Český výraz	Španělský výraz
pasáž (femeninum)	pasaje (masculinum)
kontrola (femeninum)	control (masculinum)
drama (neutrum)	drama (masculinum)

Tabulka 4 - Gramatické rozdíly v rodu mezi českými a španělskými i.

Je důležité si uvědomit, že podstatné jméno může mít v cílovém jazyce překladu jiný rod než v jazyce výchozím. V tabulce můžeme vidět několik příkladů tohoto jevu. Např. výraz *pasáž* je v českém jazyce rodu ženského, ale ve španělštině má rod mužský.

b. Gramatické rozdíly v čísle

Český výraz	Španělský výraz
deficit, deficiency	el déficit, los déficits

Tabulka 5 - Gramatické rozdíly v čísle mezi českými a španělskými i.

Stejně jako se může měnit rod podstatných jmen, se v cílovém jazyku překladu může měnit i jejich číslo. V češtině může substantivum *deficit* nabývat jak jednotného tak množného tvaru a výrazy se gramaticky liší tím, že v množném tvaru je přidána koncovka *-y*. Ve španělštině však zůstává výraz *déficit* stejný jak v jednotném tak v množném čísle, rozlišujeme je od sebe pouze použitím různých členů, které nám říkají, jestli se jedná o číslo jednotné (*el*) nebo množné (*los*).

Mezi další omyly lze zařadit zužování z hlediska významového obsahu či rozsahu slov. Například španělský výraz *registro* má v češtině hned několik významů: rejstřík, prohlídka, registrace.

3.3. Proces internacionalizace

Vznik internacionalismů je následkem tendence zvané internacionalizace, kterou Havránek popisuje jako obecný, univerzální proces, který je ve větší či menší míře charakteristický pro všechny spisovné jazyky. Při přístupu k jazyku z hlediska funkčního je internacionalizace všeobecně charakterizována jako „*tendence ke společnému mezinárodnímu vyjadřování*“, jako „*snaha o užívání prostředků mezinárodních*“.²⁹ Gutschmidt poté popisuje pojem z hlediska vývojové dynamiky jako tendenci, která „*vede k sblížení, k určité unifikaci spisovných jazyků, ke vzniku společných mezijazykových rysů jazyků jednoho kulturního okruhu nebo dvou či více stýkajících se kulturních okruhů*“.³⁰

Internationalizace má dle Martinové společenské kořeny a příčiny. V internacionalizaci se projevují a/nebo ji podmiňují a intenzifikují civilizační jevy, technický

---

²⁹ Olga Martinová (2017): INTERNACIONALIZACE. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny.

URL: <https://www.czechency.org/slovník/INTERNACIONALIZACE> (poslední přístup: 28. 12. 2021)

³⁰ Tamtéž.

pokrok, kulturní vlivy apod. V současné době je to zejména politické dění na mezinárodní úrovni (např. integrační evropské procesy), globální procesy ekonomické a finanční jevy, nové informační technologie, nová komunikační média (internetová komunikace) aj. Internacionalizace se projevuje ve všech jazykových rovinách včetně oblasti grafické a výslovnostní (např. posiluje se jí tendence k analytickým konstrukcím, k nominálnímu vyjadřování). Nejvýrazněji se internacionalizace projevuje ve slovní zásobě a v rovině slovo tvorby.³¹

Jedlička charakterizuje internacionalizaci slovní zásoby současné češtiny jako zvýšení podílu slov cizího původu (přejatých) v současné slovní zásobě, využívání cizích formantů při tvoření nových slov, tvoření slov nebo pojmenování podle cizího vzoru a pod cizím vlivem, zvyšování frekvence přejatých slov v úzu (odborném, publicistickém, zčásti i běžně mluveném) a s tím spojené procesy stylové, jmenovitě stylové neutralizace. (Ve slovní zásobě se tedy internacionalismus neváže jen na přejímání lexikálních internacionalismů, popř. tvoření kalků, zejména frazémových.)³²

4. Shrnutí poznatků teoretické části

Různé prameny definují pojem internacionalismus jinak, ale obecně můžeme říci, že v nejdůležitějších bodech se shodují. Již víme, že z hlediska vrstev slovní zásoby se jedná o slova cizího původu (přejatá) a předpokládáme, že často se vyskytují v podobě neologismů nebo termínů. Z hlediska procesů obohacování slovní zásoby pak internacionalismy dle Dubského spadají do výpůjček z cizích jazyků, které vznikají syntaktickým přechodem pojmenování jednoho slovního druhu do jiné slovnědruhové kategorie. Při tomto procesu většinou výrazy podléhají formálním změnám za účelem přizpůsobení struktury slov domácích. Všechny prameny se shodují v tom, že internacionalismus je výraz, který se vyskytuje ve více jazycích současně, a přestože může podléhat úpravám, nese grafickou, morfologickou a obsahovou shodu.

---

³¹ Tamtéž.

³² Olga Martincová (2017): INTERNACIONALIZACE. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny.
URL: <https://www.czechency.org/slovník/INTERNACIONALIZACE> (poslední přístup: 28. 12. 2021)

Ve španělském jazyce jsou dle Dubského internacionalismy mnohem více integrovány do celkové slovní zásoby než v jazyce českém, kde stále působí jako cizí složka. Internacionalismy se do slovní zásoby daného jazyka integrují procesem nazývaným internacionalizace, který vzniká za účelem většího mezinárodního porozumění a je ovlivněn technickým pokrokem, kulturními vlivy, politickým děním, komunikačními médii a globálními procesy.

Odborný text je slohovým útvar s odborně sdělnou funkcí, jehož cílem je podat přesnou a jasnou informaci. Toho lze docílit použitím charakteristických slohových postupů, zejména výkladového, úvahového nebo popisného, často se vyskytují i tzv. neverbálních prostředky – grafy či tabulky. Z hlediska slovní zásoby se jedná o text striktně spisovný, neemotivní a neexpresivní s výskytem termínů a ustálenou nomenklaturou.

Praktická část

V praktické části vytvoříme analýzu překladových protějšků slov, u nichž existuje jak zdomácnělý, tak mezinárodní tvar. Budeme sledovat a porovnávat použití zdomácnělého a mezinárodního tvaru, frekvenci užití obou tvarů i vliv kontextu na zvolení jedné či druhé varianty. Výzkum provedeme pomocí Českého národního korpusu, kde se zaměříme na určitý reprezentativní vzorek příkladů podstatných jmen, přídavných jmen a sloves. Jako výchozí jazyk překladu zvolíme španělštinu a jako cílový jazyk češtinu.

Projekt Český národní korpus, byl založen v roce 1994 a jeho cílem je zpřístupnění rozsáhlých jazykových dat pro výzkum ve formě elektronických korpusů. Korpus je soubor autentických textů, které jsou převedeny do elektronické podoby a umožňují tak uživateli vyhledávat různé jazykové jevy. Korpus reprezentuje současný jazyk a umožňuje vytvářet jazykový výzkum podložený reálnými daty, v současné době zajišťuje přístup k více než třem miliardám slov.³³

---

³³ Příručka ČNK [online]. Praha: Příručka ČNK, 2020 (poslední přístup: 14. 3. 2022). Dostupné z: <https://wiki.korpus.cz/doku.php>

Při analýze budeme vycházet pouze z odborných textů, konkrétně z textů zveřejněných Evropským parlamentem a portálem Presseurop. V teoretické části jsme se již seznámili se specifiky odborného textu a v následující kapitole rozebereme problematiku překladu těchto textů.

5. Překlad odborného textu

Můžeme se setkat s názorem, že překlad odborného textu je méně náročný než překlad krásné literatury, protože jeho slovník je přesnější a jednoznačný a větná stavba jednodušší. Skutečnost je však jiná, oba typy textů vyžadují dokonalou znalost výchozího i cílového jazyka, ale odborný text poté klade na překladatele i nároky z hlediska obsahu. Překladatel odborného textu musí nutně disponovat znalostmi z oboru, kterého se překlad týká. Obecně je odborný text mnohem méně dostupný a vyžaduje vysokou znalost odborného lexika.

Právě po lexikální stránce se můžeme setkat s problémy. Na první pohled se může zdát, že stačí nahradit termíny výchozího jazyka termíny cílového jazyka, ale v určitých případech toto řešení není možné. Často se stává, že nomenklatura jednoho jazyka je podrobnější než nomenklatura druhého jazyka nebo jednomu termínu ve výchozím jazyce může odpovídat podrobnější rozlišení v jazyce cílovém apod.

Kromě stránky lexikální je důležité zaměřit se i na větnou stavbu, a to především na správný překlad rozvitých a komplexních souvětí. Speciální pozornost bychom měli věnovat i otázce slovosledu, který v odborném stylu výrazně ovlivňuje celý význam výpovědi. Nesmíme zapomenout ani na specifické rysy odborného stylu, které se musí při překladu dodržet.³⁴

Knittlová zmiňuje tři druhy překladu dle Jakobsona a v překladu odborného textu se uplatňují všechny tři.³⁵ Jako první zmiňuje vnitrojazykový překlad, který se vyznačuje vysvětlením již řečeného nebo psaného pomocí parafráze, synonymie nebo třeba opisného vyjádření.

---

³⁴ KNITTLOVÁ, Dagmar. Překlad a překládání. Olomouc: Univerzita Palackého, 2010. s. 205.

³⁵ Tamtéž, s. 15.

Vyjádření informace zachycené jedním znakovým systémem prostředky jiného znakového systému je příznačné pro intersémiotický překlad. Ačkoliv se tento druh překladu může zdát složitý, ve skutečnosti ho používáme běžně i v každodenním životě, jedná se např. o čtení matematických symbolů nebo chemických značek.

V neposlední řadě rozlišujeme mezijazykový překlad, jehož cílem je vyjádření informace zachycené jedním jazykovým systémem (výchozí jazyk) jazykovým systémem jiným (cílový jazyk) tak, abychom se co nejvíce vyvarovali obsahovému, formálnímu a stylistickému posunu. Právě z mezijazykového překladu budeme vycházet při analýze překladových protějšků internacionalismů.

5.1. Překlad internacionalismů v běžné slovní zásobě a v odborném stylu

Dubský uvádí, že překlad internacionalismů se liší v běžné slovní zásobě a v odborném stylu. „V oblasti běžné slovní zásoby se při překladu internacionalismům v češtině raději vyhneme a nahradíme je slovy domácími (např.: šp. *desilusión*, č. *deziluze* = *zklamání*, šp. *determinar*, č. *determinovat* = *určit*, šp. *evolución*, č. *evoluce* = *vývoj*, šp. *misterioso*, č. *misteriózní* = *záhadný, plný záhad aj.*), tím spíše, že při překladu ze španělštiny do češtiny se použitím internacionalismů lze dopustit posunu významu (např.: šp. *jefe* = č. *vedoucí*, kdežto č. *šéf* je stylisticky příznakové, hovorové pojmenování; šp. *bencina* = č. *lékařský benzín*, ale nikoliv automobilový; šp. *nacional* = č. *národní, celostátní, lidový*, kdežto *nacionální* v češtině odpovídá jen prvnímu ekvivalentu apod.), v odborném stylu však mají své pevné místo.“³⁶ Předpokládáme tedy, že internacionalismy budou v odborných textech zachovány a domácí výrazy se budou vyskytovat pouze ojediněle.

6. Postup vypracování praktické části

Jak už jsme zmínili, budeme se věnovat zkoumání překladových protějšků přídavných jmen, podstatných jmen a sloves, konkrétně si zvolíme vždy čtyři zástupce z každé kategorie. Prvním krokem bude vyhledání překladových protějšků v databázi *Treq*, zaměříme se na odborné texty zveřejněné Evropským parlamentem (*Acquis*) a na texty publicistické z portálu

---

³⁶ DUBSKÝ, Josef. Základy španělské lexikologie pro překladatele a tlumočníky. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1977. s 89.

Presseurop (*Presseurop*). Vždy nás budou zajímat překladové protějšky španělského výrazu ve formě internacionalismu. Druhým krokem bude hledání a analýza kolokací s danými překladovými protějšky ve funkci *Kolokace*, tento krok využijeme k tomu, abychom zjistili, jestli má typ kolokátu vliv na volbu domácího nebo mezinárodního výrazu. Jako poslední krok se zaměříme na porovnání námi získaných výsledků z překladových textů (databáze *Treq*) s výsledky Korpusového průzkumu variant (*SyD*).

6.1. Vyhledávání překladových protějšků

Na webové stránce Českého národního korpusu přejdeme do databáze překladových ekvivalentů *Treq*. Jako výchozí jazyk zvolíme španělštinu a jako cílový češtinu. Nesmíme zapomenout na sekci *Omezit na*, kde zaškrtneme pouze kolonky *Acquis* a *Presseurop*. Zadáme hledaný výraz ve španělském jazyce (např. *económico*) a zaškrtneme kategorii *Lemmata*. Jako výsledek hledání se nám zobrazí seznam nalezených překladů zadaného slova, ve kterém jsou výrazy seřazeny sestupně dle frekvence a procent výskytu. K analýze využijeme výrazy, které mají největší frekvenci výskytu a zároveň spadají do stejné slovní kategorie jako hledaný výraz, také vyřadíme výrazy s nepatrnou frekvencí užití, protože se může jednat o mylné překladové protějšky zapříčiněné špatným zarovnáním textu.

▲ Frekvence ▼	▲ Procenta ▼	▲ Španělština ▼
8845	72.9	económico
2435	20.1	económico
195	1.6	económico

Obrázek 1 - Vyhledávání v databázi překladových ekvivalentů

6.2. Analýza kolokací

Po nalezení nejčastějších překladových ekvivalentů budeme pokračovat s analýzou slov, která se nejčastěji vyskytují s daným výrazem v kolokaci. U přídavných jmen si zvolíme jako zkoumané kolokáty podstatná jména, u podstatných jmen budeme zkoumat kolokáty v podobě přídavných jmen a u sloves se zaměříme na přímé předměty. Ve funkci *Treq* rozklikneme překladový ekvivalent, který budeme zkoumat (např. *hospodářský*), zobrazí se stránka korpusu s příklady překladů slova *económico* a ekvivalentem *hospodářský*. Jako další krok zvolíme funkci *Kolokace* a vyplníme dle našich požadavků, konkrétně v sekci *v kontextu* zvolíme rozhraní -1 až 1 a jako atribut zaškrtneme *word*. Toto rozhraní je vhodné pro hledání kolokátů adjektiv a substantiv, u sloves volíme rozhraní 0 až 5, abychom měli správné rozpětí pro výběr přímých předmětů. Po tomto vyplnění se nám zobrazí tabulka s nejčastějšími výrazy, které se vyskytují s daným slovem v kolokaci. Z daných slov vybereme vždy 5 výrazů, které se vyskytují nejčastěji a zároveň jsou vhodné k analýze. Aby byl výraz vhodný k analýze, musí být buď substantivem (u zkoumání adjektiv), adjektivem (u zkoumání substantiv) nebo přímým předmětem (u zkoumání sloves). Takto postupujeme u všech nejfrekventovanějších ekvivalentů a vytvoříme si vhodný přehled výrazů, které budeme blíže zkoumat z hlediska jejich vlastností. Z výrazů utvoříme tabulku a dostaneme přehled častých výrazů ve výchozích textech, které jsou v kolokaci s daným překladovým protějškem.

Kolokace

Atribut: word

V kontextu: -1 do 1

Minimální frekvence kolokátu v korpusu: 3

Minimální frekvence kolokátu v kontextu: 3

Kolokační míry:

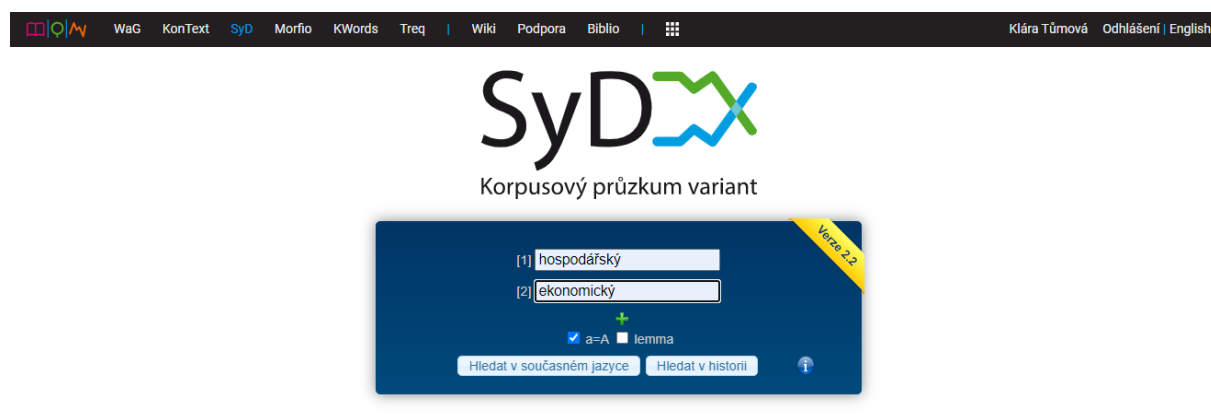
	Zobrazit	Použít pro třídění
T-score	☒	☐
MI	☒	☐
MI3	☐	☐
log likelihood	☐	☐
min. sensitivity	☐	☐
logDice	☒	☐
MI.log_f	☐	☐
relative freq.	☐	☐

Vytvořit seznam kolokátů

Obrázek 2 - Vyhledávání ve funkci Kolokace

6.3. Srovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant

Jako poslední krok srovnáme výsledky překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant *SyD*. Korpusový průzkum variant analyzuje za pomoci mluvených a psaných korpusů Českého národního korpusu varianty jednoho jevu, které si konkurují.³⁷ Pro porovnání výsledků využijeme vždy jen dva překladové protějšky, jedním bude nejpoužívanější domácí výraz a druhým nejpoužívanější internacionalismus. Oba výrazy získáme analýzou překladových protějšků ve funkci *Treq*. V *SyD* tedy začneme zadáním výrazů, jako příklad zvolíme domácí protějškem *hospodářský* a internacionalismus *ekonomický*. Výrazy vyplníme do kolonky 1 a 2, zaškrtneme pole *a=A* a zvolíme *Hledat v současném jazyce*.

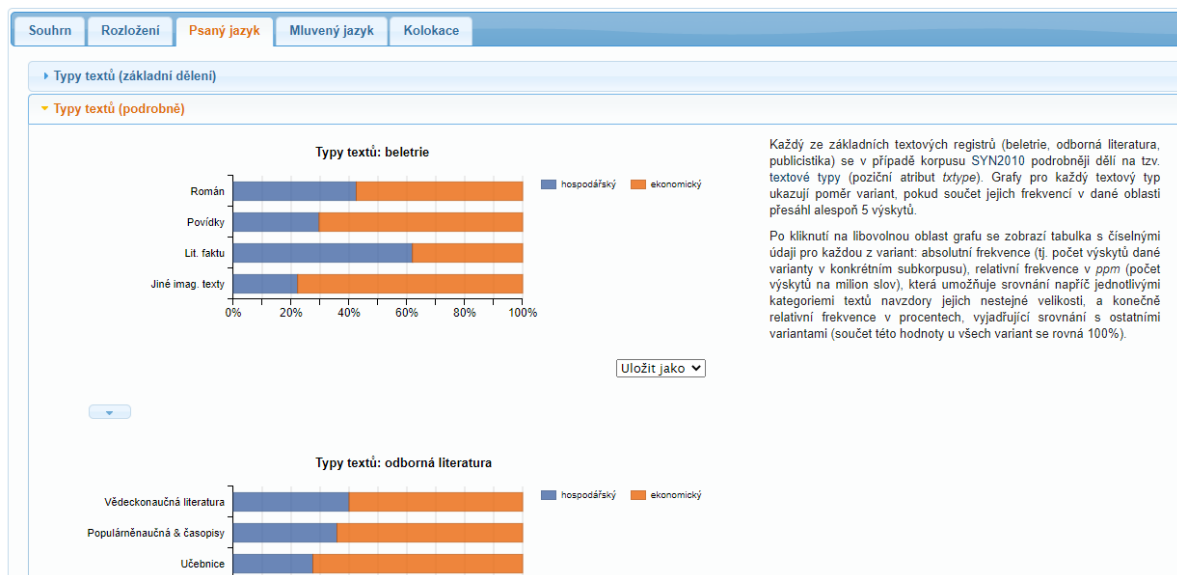
The image shows a screenshot of the SyD web application interface. At the top, there is a navigation bar with various menu items: WaG, KonText, SyD, Morfio, KWords, Treq, Wiki, Podpora, Biblio, and a grid icon. On the right side of the navigation bar, it says 'Klára Tůmová', 'Odhlášení', and 'English'. Below the navigation bar is the SyD logo, which consists of the text 'SyD' followed by a stylized line graph icon. Underneath the logo is the text 'Korpusový průzkum variant'. The main content area features a search form with two input fields: '[1] hospodářský' and '[2] ekonomický'. Below these fields are two checkboxes: 'a=A' (checked) and 'lemma'. At the bottom of the form are two buttons: 'Hledat v současném jazyce' and 'Hledat v historii'. A yellow banner in the top right corner of the form area says 'Verze 2.2'.

Obrázek 3 - Zadání dotazu do Korpusového průzkumu variant

Po vyhledání dotazu musíme přejít do záložky *Typy textů (podrobně)*, kde se nám zobrazí grafy, které ukazují poměr užitých variant, v našem případě poměr domácího a mezinárodního výrazu. My se nejvíce zaměříme na graf popisující odbornou literaturu a na graf publicistiky, tyto grafy mají vzhledem k našemu zkoumání největší relevanci. Následně porovnáme tyto grafy a jejich výsledky se zkoumáním protějšků v překladových textech.

---

³⁷ SyD Korpusový průzkum variant, Verze 2.2. [online] (poslední přístup: 25. 4. 2022). Dostupné z: <https://syd.korpus.cz/>

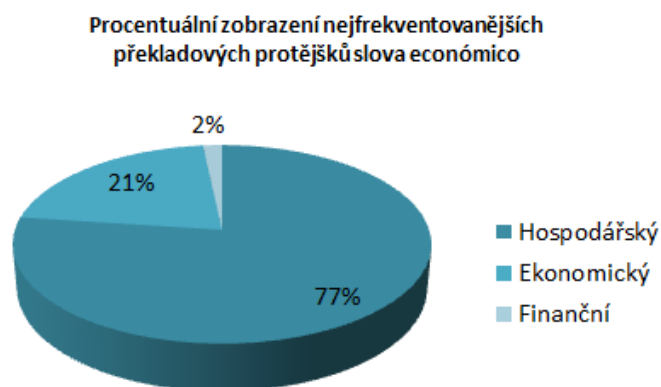

Obrázek 4 - Grafy v záložce Typy textů (podrobně)

7. Analýza překladových protějšků přídavných jmen

7.1. Překladové protějšky přídavného jména *económico*

Jako první jsme zvolili přídavné jméno *económico*, z tabulky výsledků můžeme vyčíst, že při překladu je nejvíce využíván zdomácnělý výraz *hospodářský*. Následuje ho internacionalismus *ekonomický* a na třetím místě se nachází slovo *finanční*. Ze seznamu lze také vyčíst, že se hledaný výraz může přeložit i jako *hospodárný*, *levný* nebo *úsporný*, tyto možnosti se ale vyskytují ve velmi malém počtu, který nedosahuje ani jedné poloviny procenta, a proto je do analýzy nezařadíme.

Graf 1 - Procentuální zobrazení nejfrekventovanějších překladových protějšků slova *económico*

7.1.1. Překladové protějšky přídavného jména *económico* v konkrétních příkladech

a) Hospodářský

„...cooperación que contribuya al desarrollo económico y social de Egipto...“

[Acquis, 1993]

„..., spolupráci, která přispěje k hospodářskému a sociálnímu rozvoji Egyptské arabské republiky...“

[Acquis, 1993]

b) Ekonomický

„El Consejo efectuará los estudios indispensables sobre la rentabilidad económica que pueda esperarse...“

[Acquis, 1997]

„Rada provee potřebná šetření o ekonomické návratnosti, které je možné očekávat...“

[Acquis, 1997]

c) Finanční

„Esta contribución económica anual de Islandia se determinará proporcionalmente a partir del presupuesto total anual destinado al programa ERASMUS.“

[Acquis, 2014]

„Tento roční finanční příspěvek Islandu se stanoví v poměru k celkovému ročnímu rozpočtu pro program Erasmus.“

[Acquis, 2014]

7.1.2. Analýza kolokací s překladovými protějšky přídavného jména *económico*

Jak už jsme zmínili v postupu vypracování, po naleznutí nejčastějších překladových ekvivalentů budeme pokračovat s analýzou typů substantiv, které se s daným ekvivalentem nejčastěji vyskytují. V následující tabulce můžeme vidět vždy pět nejčastějších substantiv, které se vyskytují u dané varianty. Substantiva jsou seřazena od 1. do 5. podle frekvence

výskytu s tím, že 1. označuje největší frekvenci. Můžeme tedy říci, že nepoužívanějším substantivem v kolokaci se všemi třemi překladovými protějšky je slovo *crisis*. Druhým protějškem, který se vyskytuje u všech tří variant, je výraz *crecimiento*. Další substantiva *gobernanza*, *desarrollo*, *situación* a *recuperación* se vyskytují v pěti nejčastějších pouze vždy jen u dvou variant. Podstatné jméno *política* je signifikantní pouze pro zdomácnělou variantu *hospodářský*.

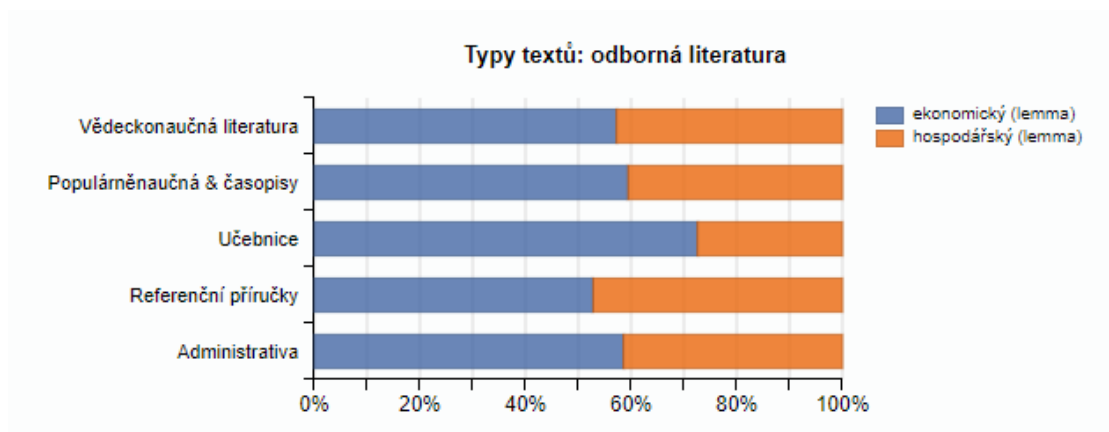
	Kolokáty ve výchozím textu (ES)				
	1.	2.	3.	4.	5.
Respondenty v cílovém textu (CZ)					
Hospodářský	crisis	crecimiento	desarrollo	recuperación	política
Ekonomický	gobernanza	crisis	situación	crecimiento	desarrollo
Finanční	crisis	crecimiento	gobernanza	situación	recuperación

Tabulka 6 - Nejčastější substantiva v kolokaci s překladovými protějšky slova económico

Pokud bychom chtěli typizovat substantiva z hlediska jejich vlastností, z výčtu jasně vyplývá, že se jedná o substantiva abstraktní a neživotná bez citového zabarvení. Až na výjimku *desarrollo* (rod mužský) se jedná o substantiva ženského rodu v jednotném čísle (s. *crisis* má jednotný tvar pro jednotné i množné číslo).

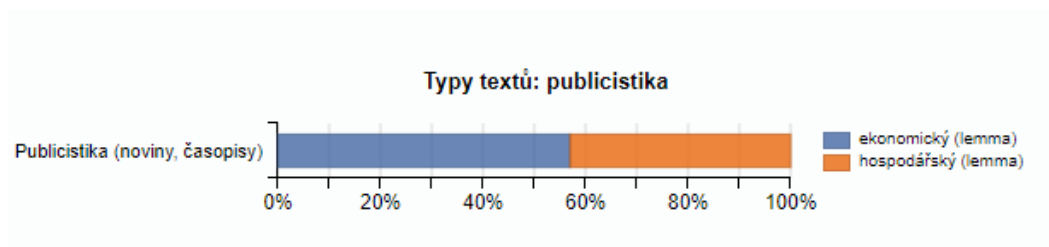
7.1.3. Porovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant

Po porovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant můžeme vidět, že výsledky se liší. Pokud se zaměříme na graf odborné literatury, který koresponduje s překladovými texty *Acquis* a poté na graf publicistických textů, které korespondují s texty *Presseurop*, vidíme, že dle SyD se v odborných textech více užívá internacionalismus *ekonomický*. V překladových textech, které jsme zkoumali, se však častěji vyskytuje zdomácnělý protějšek *hospodářský*.

Graf 2 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v odborných textech

[zdroj: SyD Korpusový průzkum variant, Verze 2.2. konzultováno dne 25. 4. 2022]

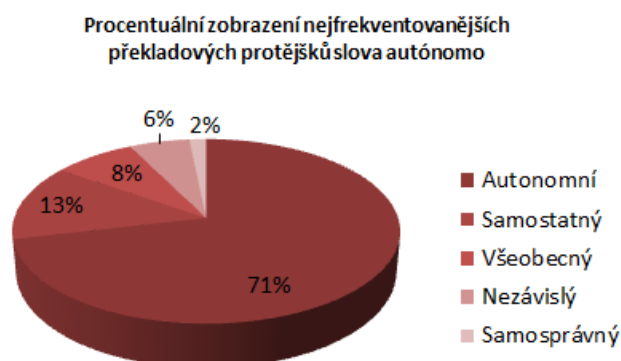

Graf 3 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v publicistických textech

[zdroj: SyD Korpusový průzkum variant, Verze 2.2. konzultováno dne 25. 4. 2022]

7.2. Překladové protějšky přídavného jména *autónomo*

I u přídavného jména *autónomo* výrazně převažuje použití překladového protějšku v podobě internacionálního výrazu. Zdomácnělá varianta je zastoupena čtyřmi různými možnostmi, kdy nejpoužívanější je adjektivum *samostatný*.

Graf 4 - Procentuální zobrazení nejfrekventovanějších překladových protějšků slova autónomo

7.2.1. Překladové protějšky přídavného jména *autónomo* v konkrétních příkladech

a) Autonomní

„...Acuerdo entre la Comunidad Europea, por una parte, y el Gobierno de Dinamarca y el Gobierno autónomo de las Islas Feroe, por otra...“

[Acquis, 1999]

„...Dohoda mezi Evropským společenstvím na jedné straně a vládou Dánska a autonomní vládou Faerských ostrovů na straně druhé...“

[Acquis, 1999]

b) Samostatný

„...el control voluntario del cumplimiento de dichas disposiciones por organismos autónomos...“

[Acquis, 1997]

„...dobrovolný dohled nad dodržováním souladu s ustanoveními této směrnice, vykonávaný samostatnými nezávislými orgány...“

[Acquis, 1997]

c) Všeobecný

„...la Comunidad se ha prometido a reducir de manera autónoma los derechos de aduana...“

[Acquis, 1976]

„...Společenství se zavázalo všeobecným způsobem snížit cla...“

[Acquis, 1976]

d) Nezávislý

„...sin perjuicio de que las Partes tomen decisiones autónomas en relación con sus respectivos programas.“

[Acquis, 2005]

„...aniž je dotčeno právo smluvních stran přijímat nezávislá rozhodnutí o svých programech.“

[Acquis, 2005]

e) Samosprávný

„...la falta de un método para evaluar si los sistemas de control de las comunidades autónomas funcionan satisfactoriamente...“

[Acquis, 2005]

„...neexistence systému posuzujícího, zda uspokojivě fungují kontrolní systémy v samosprávných oblastech...“

[Acquis, 2005]

7.2.2. Analýza kolokací s překladovými protějšky přídavného jména *autónomo*

Protějšky *autonomní*, *samostatný* a *všeobecný* mají společné substantivum *carácter*, které se nejčastěji vyskytuje v kolokaci se dvěma nejvíce používanými protějšky. Další tři podstatná jména *comunidad*, *manera* a *forma* se prolínají vždy pouze u dvou z pěti možností.

	Kolokáty ve výchozím textu (ES)				
	1.	2.	3.	4.	5.
Respondenty v cílovém textu (CZ)					
Autonomní	carácter	gobierno	región	respiración	comunidad
Samostatný	carácter	economía	forma	residencia	regímenes
Všeobecný	derechos	tipos	aduanas	manera	carácter
Nezávislý	trabajadores	profesionales	manera	intérpretes	forma
Samosprávný	comunidad	organismos	-	-	-

Tabulka 7 - Nejčastější substantiva v kolokaci s překladovými protějšky slova *autónomo*

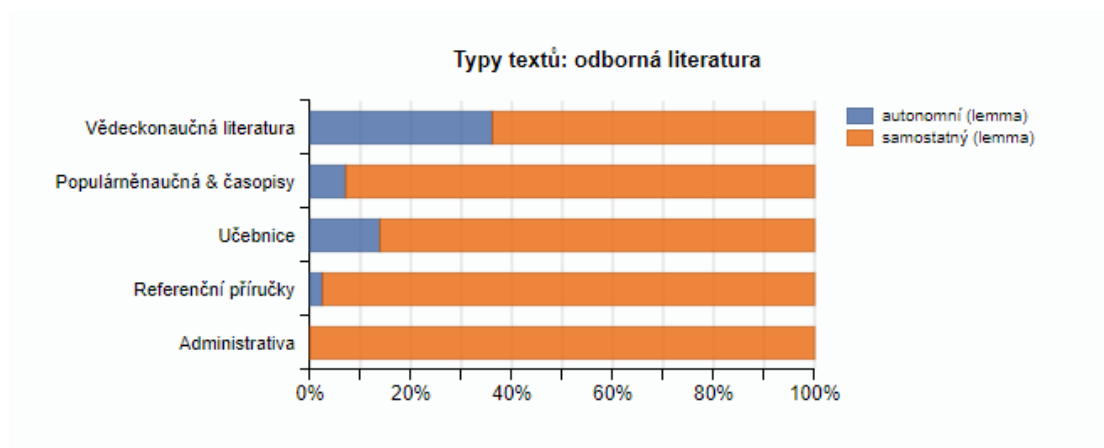
Rozložení typů substantiv je v tomto případě vyrovnaný, můžeme vidět substantiva v mužském (*carácter*) i ženském (*manera*) rodě, substantiva konkrétní (*intérpretes*) i abstraktní (*carácter*), životná (*trabajadores*) i neživotná (*región*). Podstatná jména v singuláru stále převažují nad podstatnými jmény v plurálu.

Velmi zajímavý je překladový protějšek *nezávislý*, u kterého můžeme pozorovat, že se nejčastěji vyskytuje v kolokaci s podstatnými jmény životnými, konkrétně se substantivy, která pojmenovávají povolání, a nebo s nimi souvisí.

U kolokace *la comunidad autónoma* lze použít pouze dva specifické překladové protějšky, internacionalismus *autonomní* a domácí variantu *samosprávný*. Protějšek *všeobecný* se jako jediný užívá k překladu kolokace *los derechos autónomos*.

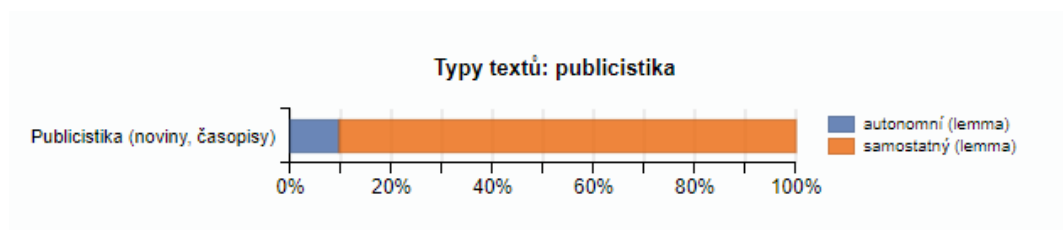
7.2.3. Porovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant

Ani u druhého adjektiva se výsledky zkoumání neshodují s výsledky Korpusového průzkumu variant. Zatímco v překladových textech jasně převládá užití internacionalismu *autonomní*, v korpusových variantách suverénně vítězí v odborných i publicistických textech volba domácího protějšku *samosprávný*.

Graf 5 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v odborných textech

[zdroj: SyD Korpusový průzkum variant, Verze 2.2. konzultováno dne 25. 4. 2022]

Graf 6 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v publicistických textech

[zdroj: SyD Korpusový průzkum variant, Verze 2.2. konzultováno dne 25. 4. 2022]

7.3. Překladové protějšky přídavného jména *local*

U přídavného jména *local* vidíme, že v odborných textech naprosto převažuje užití zdomácnělého tvaru *místní*. Další překladové ekvivalenty *domácí*, *komunální* a *obecní* pouze zmíníme, jelikož se vyskytují v hodnotě menší než půl procenta.

Graf 7 - Procentuální zobrazení nejfrekventovanějších překladových protějšků slova *local*

7.3.1. Překladové protějšky přídavného jména *local* v konkrétních příkladech

a) Místní

„Las operaciones de compensación en el marco de los contratos públicos son las medidas destinadas a fomentar el desarrollo local...“

[Acquis, 1997]

„Kompenzací v rámci veřejných zakázek jsou opatření pro podporu místního rozvoje...“

[Acquis, 1997]

b) Lokální

„El presente capítulo no se aplicará a las emisiones de televisión locales que no formen parte de una red nacional.“

[Acquis, 1989]

„Tato kapitola se nevztahuje na televizní vysílání lokální povahy, která nejsou součástí vnitrostátní sítě.“

[Acquis, 1989]

7.3.2. Analýza kolokací s překladovými protějšky přídavného jména local

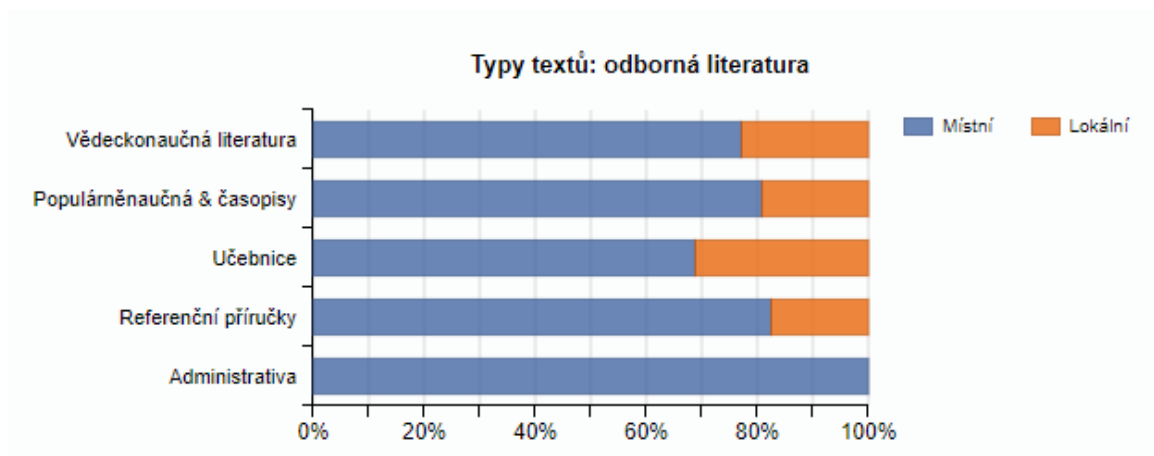
V kolokacích se oba protějšky nejčastěji vyskytují se substantivem *entes*, jedná se o podstatné jméno konkrétní v mužském rodě a množném čísle. Dalším shodným substantivem je *escala*, které se vyskytuje v čísle jednotném a rodě ženském, jedná se naopak o podstatné jméno abstraktní. Ostatní substantiva se vyskytují jak v jednotném i množném čísle, tak v mužském i ženském rodě. Lze vyčíst, že u kolokace *las autoridades locales* se jako překladový protějšek volí adjektivum *místní*, to samé platí i u kolokace *los agentes locales*.

	Kolokáty ve výchozím textu (ES)				
	1.	2.	3.	4.	5.
Respondenty v cílovém textu (CZ)					
Místní	entes	autoridades	nivel	escala	agentes
Lokální	entes	ámbito	escala	dimensión	emisoras

Tabulka 8 - Nejčastější substantiva v kolokaci s překladovými protějšky slova local

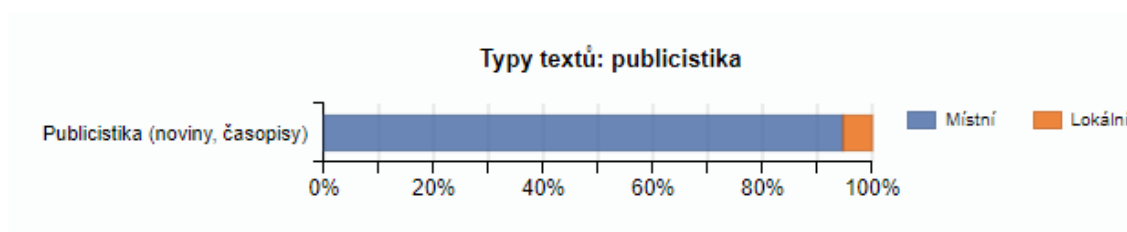
7.3.3. Porovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant

V tomto případě se výsledky překladových textů a výsledky Korpusového průzkumu variant shodují, v obou případech se více užívá domácí překladový protějšek *místní*, a to v odborných i publicistických textech.

Graf 8 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v odborných textech

[zdroj: SyD Korpusový průzkum variant, Verze 2.2. konzultováno dne 25. 4. 2022]

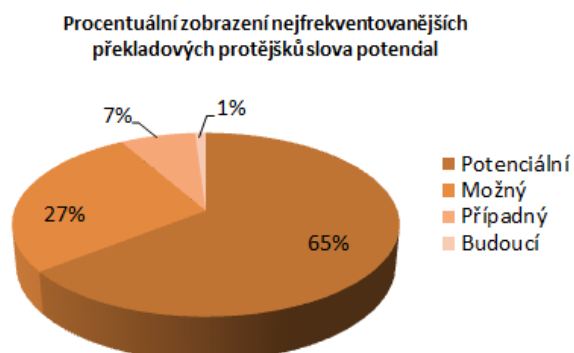

Graf 9 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v publicistických textech

[zdroj: SyD Korpusový průzkum variant, Verze 2.2. konzultováno dne 25. 4. 2022]

7.4. Překladové protějšky přídavného jména *potencial*

Přídavné jméno *potencial* je z 65% překládáno pomocí internacionalismu *potenciální*. Ze tří domácích variant je nejpoužívanější ekvivalent *možný*, v menší míře se vyskytují i možnosti *případný* a *budoucí*.

Graf 10 - Procentuální zobrazení nejfrekventovanějších překladových protějšků slova potencial

7.4.1. Překladové protějšky přídavného jména *potencial* v konkrétních příkladech

a) Potenciální

„...establecer y mantener defensas eficaces en las instalaciones nucleares contra los potenciales riesgos radiológicos...“

[Acquis, 1999]

„...vytvořit a udržovat účinnou ochranu před potenciálním radiologickým rizikem v jaderných zařízeních...“

[Acquis, 1999]

b) Možný

„...se entenderán los destinados a demostrar la viabilidad de las nuevas tecnologías que ofrecen una ventaja económica potencial...“

[Acquis, 2000]

„...jsou projekty určené pro prokázání životnosti nových technologií, které nabízejí možné hospodářské výhody...“

[Acquis, 2000]

c) Případný

„...deben incluir una evaluación del riesgo para el medio ambiente y las conclusiones sobre el impacto potencial en el medio ambiente...“

[Acquis, 1999]

„...musí obsahovat posouzení rizik pro životní prostředí a závěry o případném dopadu na životní prostředí...“

[Acquis, 1999]

d) Budoucí

„En los casos en que puedan verse afectados servicios aéreos reales o potenciales que deban autorizarse con arreglo a lo dispuesto en el presente Acuerdo...”

[Acquis, 2006]

„V případech, které mohou ovlivnit současné nebo budoucí letecké služby, pro něž bude uděleno oprávnění na základě této dohody...”

[Acquis, 2006]

7.4.2. Analýza kolokací s překladovými protějšky přídavného jména *potencial*

V tabulce vidíme, že u kolokací s jednotlivými protějšky převažuje substantivum *riesgo* buď v jednotném, nebo v množném čísle, toto substantivum se vyskytuje u všech překladových protějšků a u dvou nejpoužívanějších protějšků je nejčastějším substantivem v kolokaci.

	Kolokáty ve výchozím textu (ES)				
	1.	2.	3.	4.	5.
Respondenty v cílovém textu (CZ)					
Potenciální	riesgo	crecimiento	riesgos	candidatos	beneficios
Možný	riesgo	efectos	riesgos	beneficios	candidatos
Případný	competidores	obligaciones	efectos	operadores	riesgo
Budoucí	futuro	riesgo	-	-	-

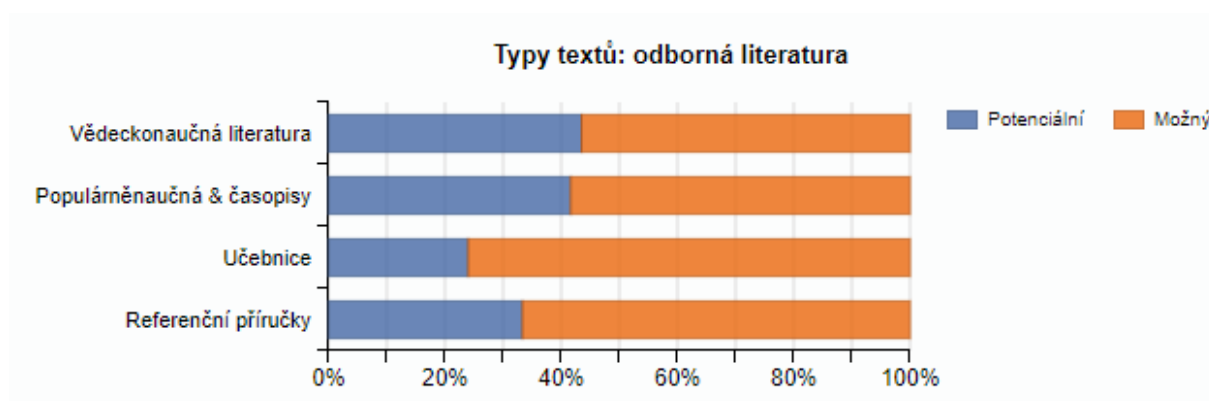
Tabulka 9 - Nejčastější substantiva v kolokaci s překladovými protějšky slova *potencial*

Většina substantiv je abstraktních a v mužském rodě, pouze s. *obligaciones* je rodu ženského. Konkrétní s. *candidatos*, *competidores* a *operadores* se vyskytují v množném čísle a jsou to substantiva pojmenovávající funkci či profesi, u ekvivalentu *případný* můžeme sledovat větší výskyt tohoto druhu substantiv v kolokaci.

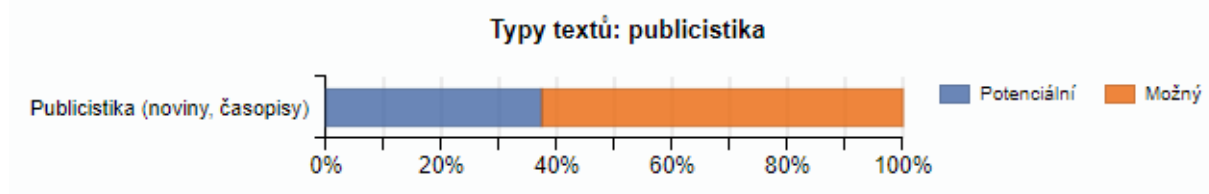
7.4.3. Porovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant

U posledního adjektiva se výsledky opět neshodují, zatímco v překladových textech převažuje užití internacionalismu *potenciální*, Korpusový průzkum variant jasně označuje jako více užívaný domácí protějšek *možný*.

Graf 11 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v odborných textech

[zdroj: SyD Korpusový průzkum variant, Verze 2.2. konzultováno dne 25. 4. 2022]

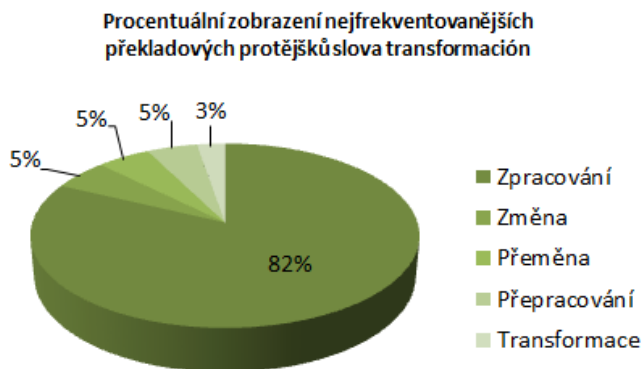
Graf 12 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v publicistických textech

[zdroj: SyD Korpusový průzkum variant, Verze 2.2. konzultováno dne 25. 4. 2022]

8. Analýza překladových protějšků podstatných jmen

8.1. Překladové protějšky podstatného jména *transformación*

U podstatného jména *transformación* naprosto převládá užití ekvivalentu *zpracování*, další tři zdomácnělé tvary *změna*, *přeměna* a *přepracování* jsou zastoupeny vždy pěti procenty. Internacionalismus transformace se vyskytuje nejméně často, je zastoupen třemi procenty.

Graf 13 - Procentuální zobrazení nejfrekventovanějších překladových protějšků slova transformación

8.1.1. Překladové protějšky podstatného jména *transformación* v konkrétních příkladech

a) Zpracování

„Artículo 9 establece el régimen arancelario y las modalidades aplicables a determinadas mercancías resultantes de la transformación de productos agrícolas.“

[Acquis, 1972]

„Článek 9 stanoví celní režim a opatření pro některé zboží získané zpracováním zemědělských produktů.“

[Acquis, 1972]

b) Změna

„El Estado Anfitrión no exigirá compensación a EUFOR por dichas construcciones, transformaciones o modificaciones.“

[Acquis, 2006]

„Hostitelský stát nepožaduje od EUFOR za tyto stavby, změny, nebo úpravy žádné odškodnění.“

[Acquis, 2006]

c) Přeměna

„...la transformación de una sociedad de capital en una sociedad de capital de tipo diferente...“

[Acquis, 1969]

„...přeměna kapitálové společnosti na kapitálovou společnost jiného typu...“

[Acquis, 2006]

d) Přepřacování

„El régimen de transformación bajo control aduanero permitirá introducir...“

[Acquis, 1992]

„Režim přepřacování pod celním dohledem umožňuje...“

[Acquis, 1992]

e) Transformace

„En este caso, la instalación de distribución tiene la marca de la compañía petrolera propietaria de la estructura, que lleva a cabo todas las inversiones necesarias para la transformación y la modernización de la instalación.“

[Acquis, 2006]

„V tomto případě nese distribuční zařízení označení ropné společnosti, vlastníka struktury, jenž realizuje všechny nezbytné investice za účelem transformace a modernizace zařízení.“

[Acquis, 2006]

8.1.2. Analýza kolokací s překladovými protějšky podstatného jména transformación

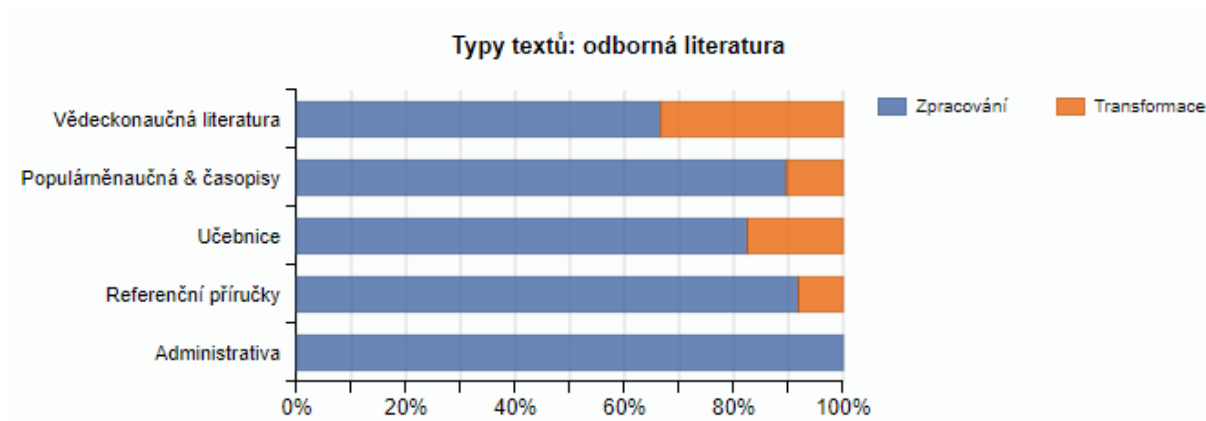
Adjektivum industrial/industriales se vyskytuje v kolokaci s protějšky zpracování, změna a transformace. Ostatní adjektiva v kolokaci jsou velmi rozdílná a nevyskytuje se žádná další shoda. Je důležité zmínit, že protějšek zpracování se velmi často vyskytuje v této kolokaci: zpracování zemědělských produktů (*la transformación de productos agrícolas*). Zmínit můžeme i kolokaci *la transformación química*, u které se volí zdomácnělý protějšek přeměna, stejně tak jako u kolokace *la transformación nuclear*, můžeme tedy říci, že právě protějšek přeměna je častý v odvětví chemickém.

	Kolokáty ve výchozím textu (ES)				
	1.	2.	3.	4.	5.
Respondenty v cílovém textu (CZ)					
Zpracování	primera	industrial	complementaria	contemplada	posterior
Změna	industriales	estructurales	estructural	industrial	importantes
Přeměna	química	nucleares	mediante	directa	irreversible
Přepracování	previstas	-	-	-	-
Transformace	económica	rápida	industrial	-	-

Tabulka 10 - Nejčastější adjektiva v kolokaci s překladovými protějšky slova transformación

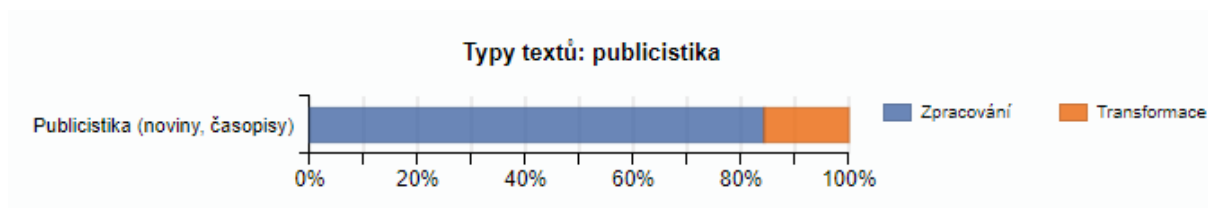
8.1.3. Porovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant

V případě prvního substantiva se výsledky překladových textů shodují s výsledky, které jsme získali v SyD. Domácí protějšek *zpracování* se v odborných i publicistických textech užívá častěji než internacionalismus *transformace*.

Graf 14 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v odborných textech

[zdroj: SyD Korpusový průzkum variant, Verze 2.2. konzultováno dne 25. 4. 2022]

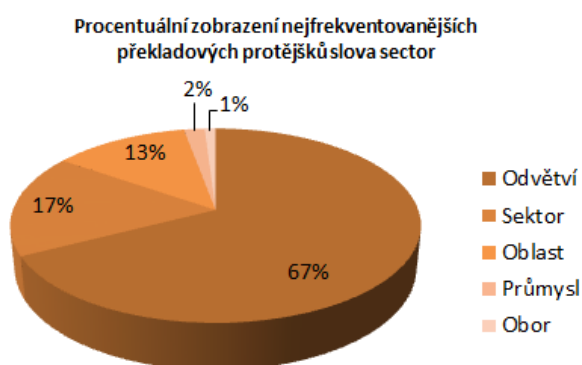

Graf 15 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v publicistických textech

[zdroj: SyD Korpusový průzkum variant, Verze 2.2. konzultováno dne 25. 4. 2022]

8.2. Překladové protějšky podstatného jména sector

Podstatné jméno *sector* se nejčastěji překládá protějškem *odvětví*, internacionalismus *sektor* je až druhý nejpoužívanější protějšek. Značné zastoupení má i ekvivalent *oblast* a malé zastoupení výrazy *průmysl* a *obor*.

Graf 16 - Procentuální zobrazení nejfrekventovanějších překladových protějšků slova sector

8.2.1. Překladové protějšky podstatného jména sector v konkrétních příkladech

a) Odvětví

„...en caso de serías perturbaciones en un sector de la actividad económica o de dificultades que pudieran ocasionar...“

[Acquis, 1972]

„...při vážném narušení hospodářství v některém odvětví nebo při obtížích, které mohou způsobit...“

[Acquis, 1972]

b) Sektor

„Se aplicará equivalencia en relación con las medidas sanitarias para los sectores de animales vivos...“

[Acquis, 1997]

„Rovnocennost se použije pro hygienická opatření v sektorech živých zvířat...“

[Acquis, 1997]

c) Oblast

„El Consejo de Cooperación se encargará de buscar los medios y métodos que permitan establecer la cooperación en los sectores enunciados en el artículo 4.“

[Acquis, 1977]

„Rada pro spolupráci je odpovědná za hledání způsobů a prostředků navázání spolupráce v oblastech vymezených v článku 4.“

[Acquis, 1977]

d) Průmysl

„...que pudieran comprometer gravemente la viabilidad de la industria nuclear de la Comunidad o de Ucrania, incluido el sector de extracción de uranio...“

[Acquis, 2006]

„..., které by mohly vést k závažnému narušení životaschopnosti jaderného průmyslu, včetně těžby uranu, ve Společenství nebo na Ukrajině...“

[Acquis, 2006]

e) Obor

„...y determinar nuevas áreas y sectores específicos para ampliar dicha cooperación.“

[Acquis, 2005]

„...a určuje nové oblasti a zvláštní obory pro další celní spolupráci.“

[Acquis, 2005]

8.2.2. Analýza kolokací s překladovými protějšky podstatného jména *sector*

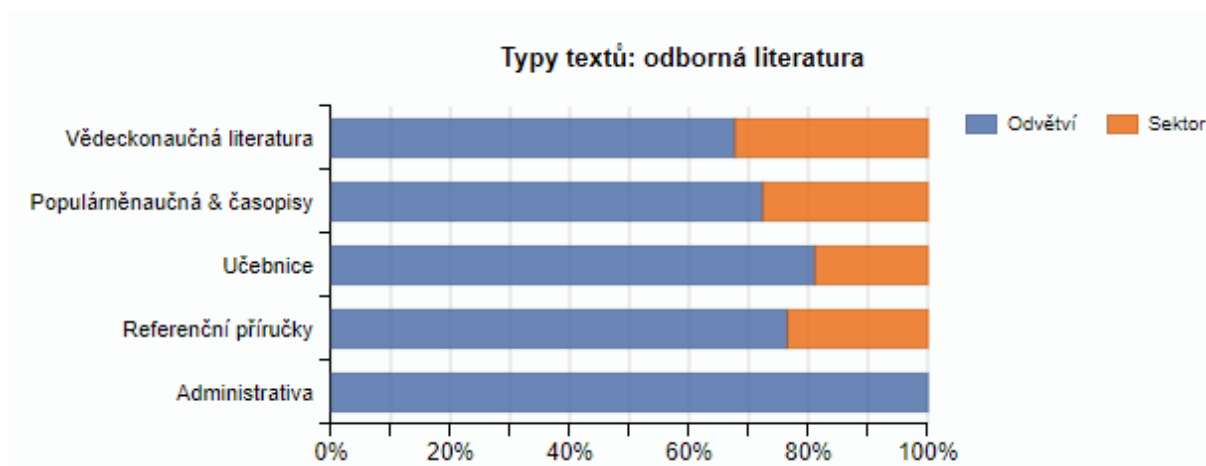
Nejčastější adjektiva v kolokacích se prolínají a shodují napříč všemi překladovými protějšky, na první pohled lze říci, že nejméně shod s ostatními mají protějšky *sector* a *oblast*, u kterých se vůbec nevyskytuje nejčastější adjektivum *industrial*. U nejpoužívanějšího protějšku *odvětví* se jako dvě nejčastější adjektiva v kolokaci vyskytují *pesquero* a *vitivinícola*, což jsou adjektiva, která patří do oblasti zemědělství, lze tedy říci, že *odvětví* se často volí jako vhodný protějšek právě v tomto kontextu. Do této skupiny bychom mohli z části zařadit i protějšek *oblast*, u něj se však adjektiva v kontextu zemědělství také nachází. Asi nejdůležitějším adjektivem je *industrial/industriales*, které se v kolokaci vyskytuje nejčastěji, je důležité zmínit, že *průmysl*, je vždy jednoslovným překladovým protějškem ke kolokaci *un sector industrial*. Pokud se zaměříme na protějšek *sector*, můžeme vyčíst, že právě tento ekvivalent se volí pro překlad kolokace *el sector público* a *el sector privado*.

	Kolokáty ve výchozím textu (ES)				
	1.	2.	3.	4.	5.
Respondenty v cílovém textu (CZ)					
Odvětví	pesquero	vitivinícola	económicos	industriales	otros
Sektor	público	privado	bancario	financiero	audiovisual
Oblast	veterinario	específicos	vitivinícola	agrícola	pesquero
Průmysl	industrial	económico	industriales	químico	otros
Obor	otros	distintos	profesional	industriales	económicos

Tabulka 11 - Nejčastější adjektiva v kolokaci s překladovými protějšky slova *sector*

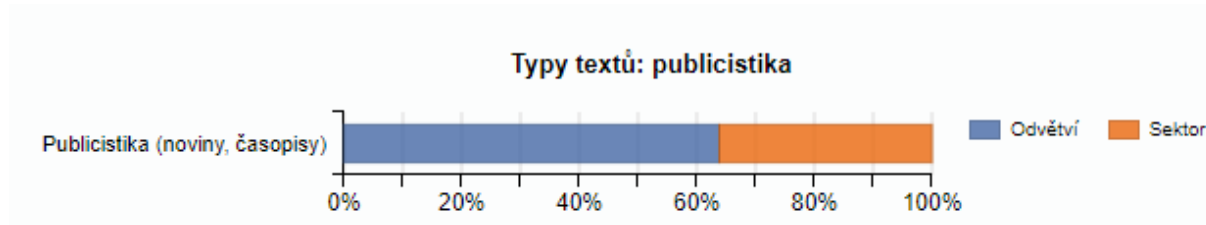
8.2.3. Porovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant

V případě druhého substantiva se výsledky překladových textů a výsledky získané v SyD shodují, domácí protějšek *odvětví* se v odborných a publicistických textech užívá častěji než internacionalismus *sektor*. Ve výsledcích Korpusového průzkumu variant však můžeme pozorovat, že v publicistických textech není převaha protějšku *odvětví* již tak výrazná.

Graf 17 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v odborných textech

[zdroj: SyD Korpusový průzkum variant, Verze 2.2. konzultováno dne 25. 4. 2022]

Graf 18 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v publicistických textech

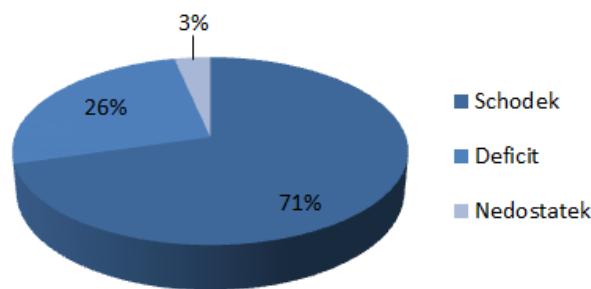
[zdroj: SyD Korpusový průzkum variant, Verze 2.2. konzultováno dne 25. 4. 2022]

8.3. Překladové protějšky podstatného jména *déficit*

U substantiva *déficit* se častěji vyskytuje překladový protějšek *schodek*, internacionalismus *deficit* je zastoupen z 26% a ze 3% se vyskytuje i domácí ekvivalent *nedostatek*.

Procentuální zobrazení nejfrekventovanějších překladových protějšků slova déficit

Graf 19 - Procentuální zobrazení nejfrekventovanějších překladových protějšků slova déficit

8.3.1. Překladové protějšky podstatného jména *déficit* v konkrétních příkladech

a) Schodek

„...en caso de que existiese un déficit más importante, podrá proponer al Consejo...”

[Acquis, 1977]

„...v případě vyššího schodku může navrhnout Radě...”

[Acquis, 1977]

b) Deficit

„...la Comunidad será un importador neto de productos siderúrgicos, con un déficit de la balanza comercial superior a los 4 millones de toneladas.”

[Acquis, 2002]

„...Společenství bude dovozcem výrobků ze železa a oceli s obchodním deficitem přesahujícím 4 milióny tun.”

[Acquis, 2002]

c) Nedostatek

„...con objeto de lograr eficiencia económica o hacer frente a déficit previstos de la oferta causados por la clausura de fábricas.”

[Acquis, 1988]

„...za účelem dosažení ekonomické účinnosti nebo v reakci na předpokládaný nedostatek zásob způsobený uzavíráním výrobních závodů.“

[Acquis, 1988]

8.3.2. Analýza kolokací s překladovými protějšky podstatného jména *déficit*

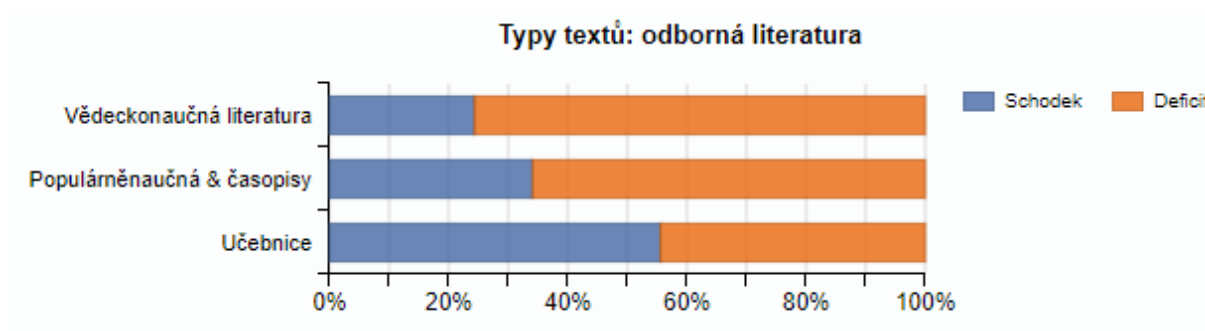
Z tabulky kolokací lze vyčíst, že žádné adjektivum se nevyskytuje v kolokaci se všemi překladovými protějšky. Nejčastěji se v kolokaci se dvěma nejpoužívanějšími protějšky vyskytuje adjektivum *público/públicos*. Dalším výrazným adjektivem je *presupuestario/presupuestarios*, u kterého vidíme tři výskyty. Obecně lze říci, že společná adjektiva se vyskytují spíše u dvou nejvíce používaných protějšků, třetí ekvivalent se shoduje s dvěma předešlými pouze v jednom adjektivu. Výraz *nedostatek* se užívá výhradně jako překladový protějšek pro výraz *déficit* vyskytující se ve výchozím textu v kolokaci *un déficit alimentario*.

	Kolokáty ve výchozím textu (ES)				
	1.	2.	3.	4.	5.
Respondenty v cílovém textu (CZ)					
Schodek	excesivo	público	presupuestario	públicos	excesivos
Deficit	presupuestario	democrático	público	públicos	presupuestarios
Nedostatek	alimentario	democrático	grave	-	-

Tabulka 12 - Nejčastější adjektiva v kolokaci s překladovými protějšky slova deficit

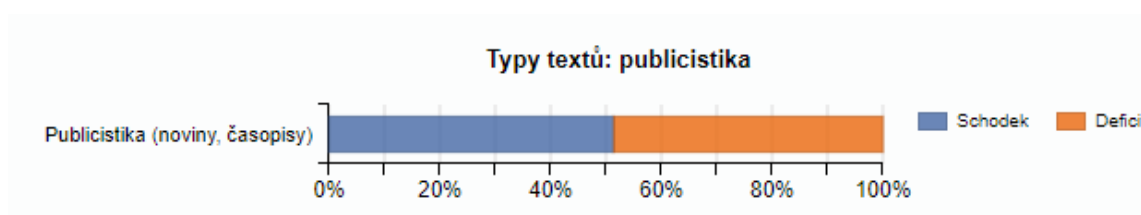
8.3.3. Porovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant

U substantiva *déficit* není porovnání výsledků tak jednoznačné, zatímco v odborné literatuře ze dvou třetin převažuje spíše užití internacionalismu *deficit*, v textech publicistických lehce převažuje domácí varianta *schodek*. V tomto případě je tedy porovnání výsledků nejednoznačné, můžeme konstatovat, že se částečně shodují.

Graf 20 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v odborných textech

[zdroj: SyD Korpusový průzkum variant, Verze 2.2. konzultováno dne 25. 4. 2022]

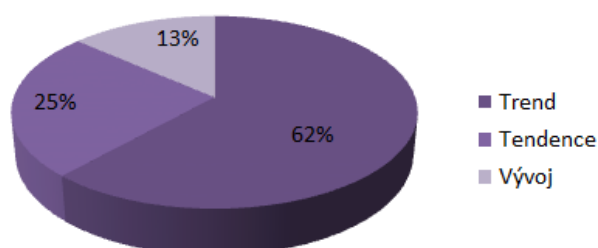
Graf 21 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v publicistických textech

[zdroj: SyD Korpusový průzkum variant, Verze 2.2. konzultováno dne 25. 4. 2022]

8.4. Překladové protějšky podstatného jména *tendencia*

U podstatného jména *tendencia* můžeme pozorovat, že nejčastější překladový protějšek není *tendence* ani domácí ekvivalent *vývoj*, ale slovo cizího původu *trend*. Tento protějšek je volen z 62%, zatímco *tendence* z 25% a *vývoj* pouze ze 13%.

Procentuální zobrazení nejfrekventovanějších překladových protějšků slova *tendencia*

Graf 22 - Procentuální zobrazení nejfrekventovanějších překladových protějšků slova *tendencia*

8.4.1. Překladové protějšky podstatného jména *tendencia* v konkrétních příkladech

a) Trend

„...debe observarse también que esta tendencia se estableció sobre la base de las cifras facilitadas...”

[Acquis, 1995]

„...by mělo být rovněž uvedeno, že tento trend byl stanoven na základě údajů nahlášených...”

[Acquis, 1995]

b) Tendence

„...compilar y analizar información relacionada con las condiciones presentes y pasadas y las tendencias en las existencias de las poblaciones de peces...”

[Acquis, 2006]

„...shromažďují a analyzují informace související se stávajícími a dřívějšími podmínkami a tendence struktury rybích populací...”

[Acquis, 2006]

c) Vývoj

„...dicha media pueda considerarse representativa de la tendencia efectiva del mercado.”

[Acquis, 1986]

„...tento průměr může být považován za reprezentativní ukazatel skutečného vývoje trhu.”

[Acquis, 1986]

8.4.2. Analýza kolokací s překladovými protějšky podstatného jména *tendencia*

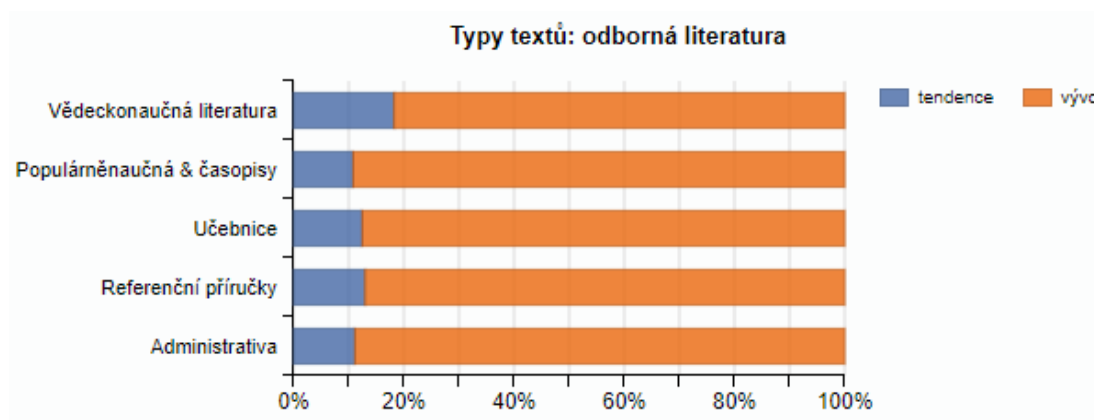
Z tabulky kolokací lze vyčíst, že nejčastějším adjektivem v kolokaci se všemi třemi protějšky je *pertinentes*, adjektivum *negativa* se rovněž vyskytuje u všech tří protějšků, další dvě adjektiva *misma* a *general* se shodují pouze u dvou prvních protějšků.

	Kolokáty ve výchozím textu (ES)				
	1.	2.	3.	4.	5.
Respondenty v cílovém textu (CZ)					
Trend	real	pertinentes	negativa	misma	general
Tendence	pertinentes	misma	general	decreciente	negativa
Vývoj	negativa	observada	pertinentes	efectiva	similar

Tabulka 13 - Nejčastější adjektiva v kolokaci s překladovými protějšky slova *tendencia*

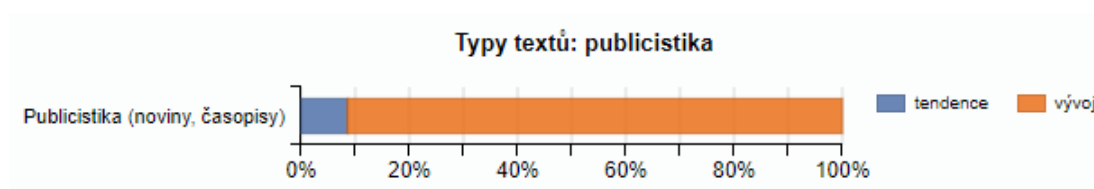
8.4.3. Porovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant

U podstatného jména *tendencia* jsme v SyD zvolili porovnání internacionalismu *tendence* a domácího ekvivalentu *vývoj*, výsledky zkoumání nám ukazují, že častěji se vyskytuje domácí výraz *vývoj*. Tento výsledek není shodný s výsledkem překladových textů, kde převažuje užití internacionalismu *tendence*.

Graf 23 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v odborných textech

[zdroj: SyD Korpusový průzkum variant, Verze 2.2. konzultováno dne 25. 4. 2022]

Graf 24 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v publicistických textech

[zdroj: SyD Korpusový průzkum variant, Verze 2.2. konzultováno dne 25. 4. 2022]

9. Analýza překladových protějšků sloves

9.1. Překladové protějšky slovesa *organizar*

Sloveso *organizar* se v odborných textech nejčastěji překládá internacionalismem *organizar*, jeho dokonavá forma *zorganizar* se vyskytuje jako třetí nejpoužívanější protějšek. Nejčastěji používané domácí ekvivalenty jsou *uspořádat* a *pořádat*, protějšky *konat*, *provádět* a *zařizovat* jsou zastoupeny pouze malým počtem.

Graf 25 - Procentuální zobrazení nejfrekventovanějších překladových protějšků slova *organizar*

9.1.1. Překladové protějšky slovesa *organizar* v konkrétních příkladech

a) Organizovat

„La Asamblea parlamentaria paritaria organizará encuentros periódicos con los representantes...“

[Acquis, 2000]

„Společné parlamentní shromáždění organizuje pravidelné kontakty se zástupci...“

[Acquis, 2000]

b) Uspořádat

„...el empresario organizará cada puesto de trabajo de manera que dicha manipulación se a lo más segura y sana posible.“

[Acquis, 1990]

„...zaměstnavatel musí uspořádat pracoviště tak, aby tato manipulace byla co nejbezpečnější a neohrožovala zdraví.“

[Acquis, 1990]

c) Zorganizovat

„El empresario o el gestor del establecimiento deberán aplicar u organizar un programa de formación...“

[Acquis, 1992]

„Provozovatel nebo správce provozovny musí uplatnit nebo zorganizovat program vzdělávání...“

[Acquis, 1992]

d) Pořádat

„Cada Estado miembro organizará controles de tal manera que...“

[Acquis, 1988]

„Každý členský stát pořádá kontroly tak, aby...“

[Acquis, 1988]

e) Konat

„También se decidió organizar una cumbre social tripartita en favor del crecimiento y el empleo antes de cada Consejo Europeo de primavera.“

[Acquis, 2003]

„Také se dohodlo, že se před každým jarním zasedáním Evropské rady bude konat sociální vrcholná schůzka tripartity pro růst a zaměstnanost.“

[Acquis, 2003]

f) Provádět

„Las autoridades competentes organizarán inspecciones y aplicarán medidas de control a intervalos regulares.“

[Acquis, 2002]

„Inspekce a kontrolní opatření provádí pravidelně příslušný orgán.“

[Acquis, 2002]

g) Zařizovat

„...la persona sujeta a la jurisdicción del país de expedición que organice el traslado deberá asegurarse...“

[Acquis, 2005]

„...osoba v jurisdikci země odeslání, která přepravu zařizuje, zajistí, aby byl...“

[Acquis, 2005]

9.1.2. Analýza kolokací s překladovými protějšky slovesa organizar

Jak už jsme zmínili v kapitole Postup vypracování praktické části, u kolokací se slovesy se zaměříme na analýzu přímých předmětů těchto sloves. Z tabulky lze vyčíst, že první dva nejpoužívanější protějšky *organizar* a *uspořádat* se vyskytují v kolokacích s úplně jinými předměty a nevyskytuje se mezi nimi žádná shoda. Dle očekávání se protějšek *organizar* shoduje s protějškem *zorganizar*, ale pouze v jednom předmětu *reuniones*, tuto shodu s nimi sdílí i protějšek *pořádat*. Výraz *seminario* a jeho množný tvar *seminarios* se vyskytuje v kolokaci s protějšky *uspořádat*, *zorganizar* a *pořádat*, u nejpoužívanějšího tvaru *organizar* se však nevyskytuje.

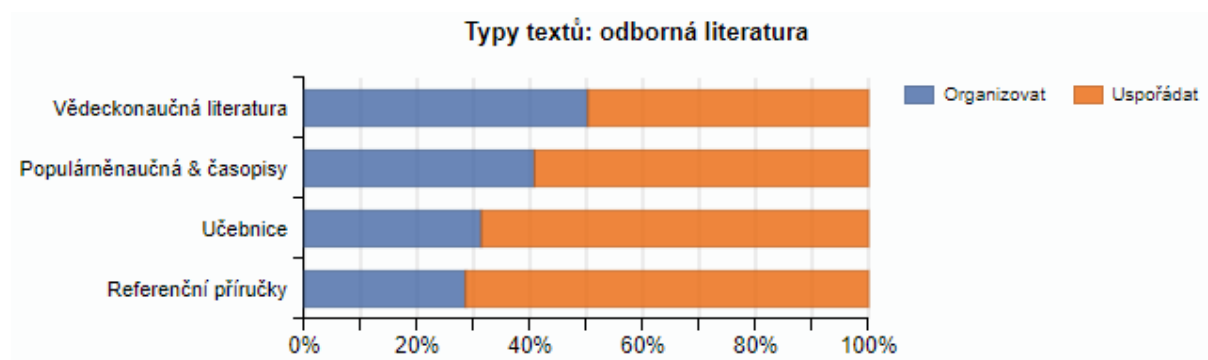

	Kolokáty ve výchozím textu (ES)				
	1.	2.	3.	4.	5.
Respondenty v cílovém textu (CZ)					
Organizovat	reuniones	trabajos	intercambio	controles	inspecciones
Uspořádat	seminario	referéndum	consulta	experimentos	sistema
Zorganizovat	conferencia	seminarios	reuniones	recuperación	reunión
Pořádat	reuniones	seminarios	cursos	conferencias	audiencias
Konat	-	-	-	-	-
Provádět	inspecciones	pruebas	controles	medidas	procedimientos
Zařizovat	-	-	-	-	-

Tabulka 14 - Nejčastější přímé předměty v kolokaci s překladovými protějšky slovesa organizar

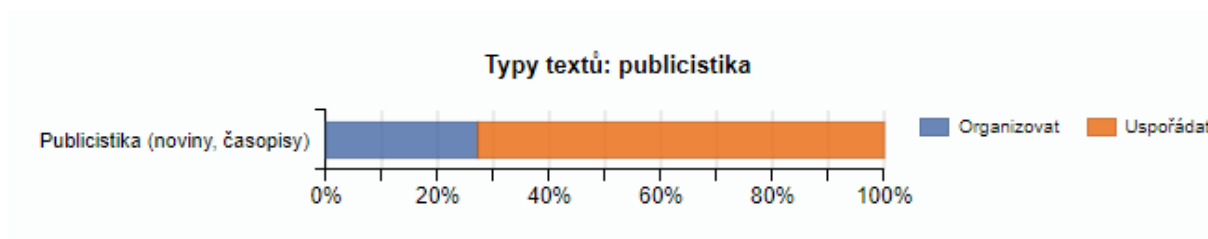
9.1.3. Porovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant

Dle Korpusového průzkumu variant se častěji užívá sloveso *uspořádat*. Tento výsledek se neshoduje s výsledkem překladových textů, kde převládá užití internacionalismu *organizar*.

Graf 26 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v odborných textech

[zdroj: SyD Korpusový průzkum variant, Verze 2.2. konzultováno dne 25. 4. 2022]

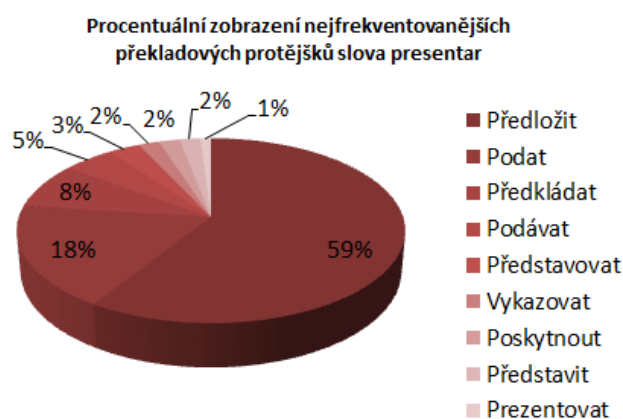

Graf 27 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v publicistických textech

[zdroj: SyD Korpusový průzkum variant, Verze 2.2. konzultováno dne 25. 4. 2022]

9.2. Překladové protějšky slovesa *presentar*

U slovesa *presentar* naprosto převažuje užití domácích překladových protějšků, nejpoužívanější je protějšek *předložit*, druhým nejpoužívanějším je výraz *podat*. Internacionalismus *presentovat* je zastoupen pouze 1% výskytů.

Graf 28 - Procentuální zobrazení nejfrekventovanějších překladových protějšků slova presentar

9.2.1. Překladové protějšky slovesa *presentar* v konkrétních příkladech

a) Předložit

„...el Comité podrá presentar a las partes propuestas adecuadas...“

[Acquis, 1978]

„...výbor může předložit smluvním stranám vhodné návrhy...“

[Acquis, 1978]

b) Podat

„...los Estados ACP presentaron el 8 de noviembre de 2004 una petición de una nueva excepción global de las normas...“

[Acquis, 2005]

„...podaly státy AKT dne 8. listopadu 2004 žádost o novou celkovou odchylku od pravidel...“

[Acquis, 2005]

c) Předkládat

„El Consejo General presentará a las Partes Contratantes un informe anual de las actividades de la Organización.“

[Acquis, 1978]

„Generální rada předkládá smluvním stranám výroční zprávu o činnosti organizace.“

[Acquis, 1978]

d) Podávat

„Estados tengan que presentar una solicitud de asistencia judicial.“

[Acquis, 2003]

„Státy musely podávat žádost o vzájemnou právní pomoc.“

[Acquis, 2003]

e) Představovat

„...la sustancia tri fosfato utilizada para el ignifugado de textiles y de ropas, y más especialmente de ropas de niño, presenta riesgos para la salud.“

[Acquis, 1979]

„...látka tris fosfát, která se používá k dosažení nehořlavosti textilií a oděvů, zejména dětských oděvů, představuje nebezpečí pro zdraví.“

[Acquis, 1979]

f) Vykazovat

„Considerando que le mencionado producto persenta las características de los preparados de las industrias químicas...“

[Acquis, 1982]

„...vzhledem k tomu, že dotyčný výrobek vykazuje vlastnosti přípravků chemického průmyslu...“

[Acquis, 1982]

g) Poskytnout

„Los Estados miembros quedan autorizados para conceder ayudas a las inversiones a los ganaderos que no presenten un plan de desarrollo...“

[Acquis, 1999]

„Členské státy jsou oprávněny poskytnout investiční podpory zemědělcům, kteří nepředloží plán rozvoje...“

[Acquis, 1999]

h) Představit

„Considerando que, en su Comunicación de 23 de junio de 1994, la Comisión presentó al Parlamento Europeo y al Consejo sus orientaciones...“

[Acquis, 1996]

„Vzledem k tomu, že Komise ve svém sdělení ze dne 23. června 1994 pro Evropský parlament a Radu představila svůj návrh...“

[Acquis, 1996]

ch) Presentovat

„...deberá fijar los plazos durante los cuales las partes interesadas podrán personarse, presentar sus puntos de vista por escrito y aportar información...“

[Acquis, 1996]

„...se musí dotčené strany samy přihlásit, písemně prezentovat svoje stanovisko a mohou rozšiřovat informace...“

[Acquis, 1996]

9.2.2. Analýza kolokací s překladovými protějšky slovesa *presentar*

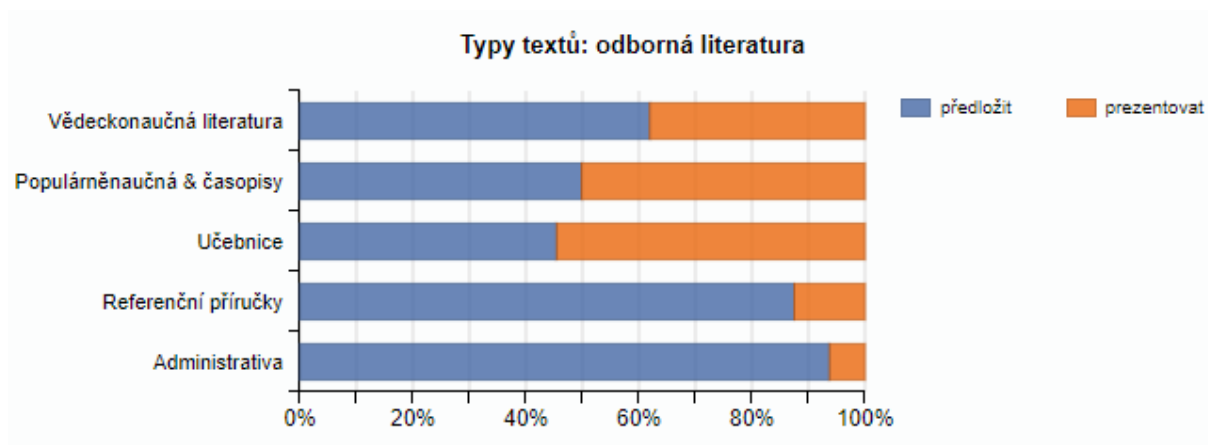
Kvůli malému počtu výskytů slovesa *presentovat* jsme nenalezli vzorek přímých předmětů v kolokaci, můžeme tedy porovnat pouze kolokáty domácích variant. Lze pozorovat, že nejčastější přímý předmět protějšku *presentar* je stejný, to samé platí i u protějšků *podar* a *podávat*. Nejčastějším kolokátem je jednotný a množný tvar substantiva *solicitud*. Zajímavý je protějšek *presentar*, který se volí jako vhodný k překladu kolokací *presentar un riesgo* a *presentar un peligro*. Protějšek *presentar* se volí k překladu kolokace *presentar unas diferencias*, výraz *presentar* je vhodný k překladu kolokace *presentar una información* a protějšek *presentar* se užívá k překladu kolokace *presentar un plan*.

	Kolokáty ve výchozím textu (ES)				
	1.	2.	3.	4.	5.
Respondenty v cílovém textu (CZ)					
Předložit	informe	observaciones	solicitud	proyecto	propuesta
Podat	solicitud	solicitudes	observaciones	oposición	informe
Předkládat	informe	propuestas	informes	solicitud	declaración
Podávat	solicitud	solicitudes	informe	declaración	informes
Představovat	riesgo	riesgos	peligro	ventajas	características
Vykazovat	diferencias	características	datos	signos	síntoma
Poskytnout	observaciones	información	pruebas	solicitud	puntos
Představit	plan	proyecto	programa	presupuesto	propuestas
Prezentovat	-	-	-	-	-

Tabulka 15 - Nejčastější přímé předměty v kolokaci s překladovými protějšky slovesa presentar

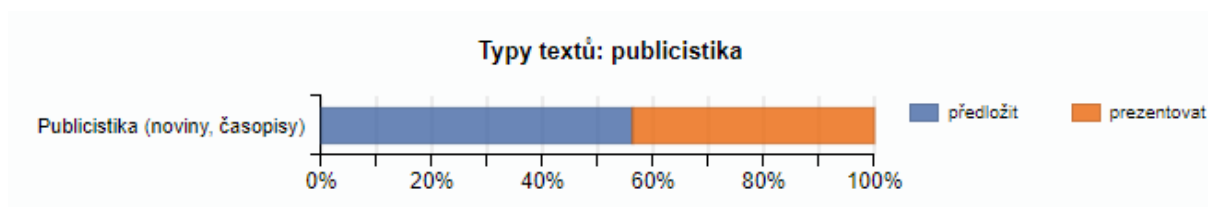
9.2.3. Porovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant

Na první pohled se může zdát, že užívanějším protějškem v odborných textech dle SyD je *prezentovat*, musíme ovšem brát větší zřetel na kolonku s názvem *Administrativa*, která se svým obsahem nejvíce podobá textům *Acquis*. V této kolonce jasně převládá výraz *předložit*, tak tomu je i v textech publicistických, které jsou ekvivalentem k textům *Presseurop*.

Graf 29 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v odborných textech

[zdroj: SyD Korpusový průzkum variant, Verze 2.2. konzultováno dne 25. 4. 2022]

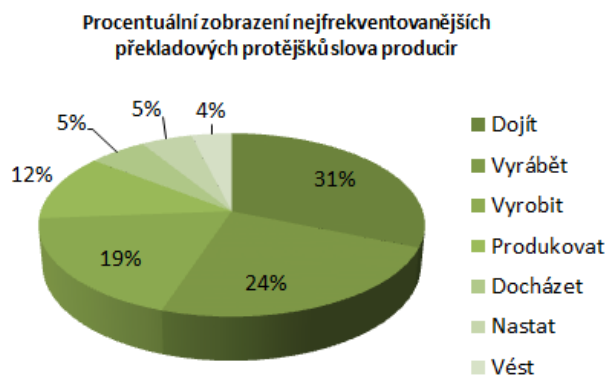

Graf 30 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v publicistických textech

[zdroj: SyD Korpusový průzkum variant, Verze 2.2. konzultováno dne 25. 4. 2022]

9.3. Překladové protějšky slovesa *producir*

Nejčastějšími překladovými protějšky slovesa *producir* jsou domácí výrazy *dojít*, *vyrábět* a *vyrobiť*. Internacionalismus *produkovat* je zastoupen pouze z 12%. Dalšími možnými protějšky jsou slovesa *docházet*, *nastat* a *vést*.

Graf 31 - Procentuální zobrazení nejfrekventovanějších překladových protějšků slova producir

9.3.1. Překladové protějšky slovesa *producir* v konkrétních příkladech

a) Dojít

„...el transportista que haya afectuado el transporte durante el cual se produjo el accidente o retraso...“

[Acquis, 2001]

„...od toho dopravce, který uskutečňoval dopravu, při které došlo k nehodě nebo zpoždění...“

[Acquis, 2001]

b) Vyrábět

„...los impresos deberan contener de forma clara el nombre de la empresa que produce, vende o alquila las mercancías...“

[Acquis, 1983]

„...na tiskovině je zřetelně uvedeno jméno podniku, který zboží vyrábí, prodává nebo pronajímá...“

[Acquis, 1983]

c) Vyrobit

„Un obrero de la fábrica de camiones Scania produce hoy en día cuatro veces más que hace veinte años.”

[Cómo se echó a perder mi ciudad, PressEurop, 2013]

“Dělník v továrně na výrobu kamionů Scania dnes vyrobí čtyřikrát víc než před dvaceti lety.”

[Lesk a bída mého sídliště, PressEurop, 2013]

d) Produkovat

„Por generador se entiende toda persona cuya actividad produzca desechos peligrosos...”

[Acquis, 1993]

„Producentem se rozumí jakákoliv osoba, jejíž činnost produkuje nebezpečné odpady...”

[Acquis, 1993]

e) Docházet

„...la aplicación del impuesto en la fase del consumo final al Estado miembro donde se produzca tal consumo final...”

[Acquis, 1991]

„...zdanění posledního stupně spotřeby má být ve prospěch členského státu, ve kterém dochází ke konečné spotřebě...”

[Acquis, 1991]

f) Nastat

„...dentro de los quince días siguientes al final del mes en que se produjeron o fueron comprobados los cambios en el inventario.”

[Acquis, 2002]

„...v každém případě však do 15 dnů po skončení měsíce, ve kterém změny nastaly nebo se staly známými.“

[Acquis, 2002]

g) Vést

„Si estas ofertas no producen solicitudes de licencia, la Comisión las publicará...“

[Acquis, 1993]

„Jestliže tyto nabídky nepovedou k žádostem o licence, zveřejní je Komise...“

[Acquis, 1993]

9.3.2. Analýza kolokací s překladovými protějšky slovesa *producir*

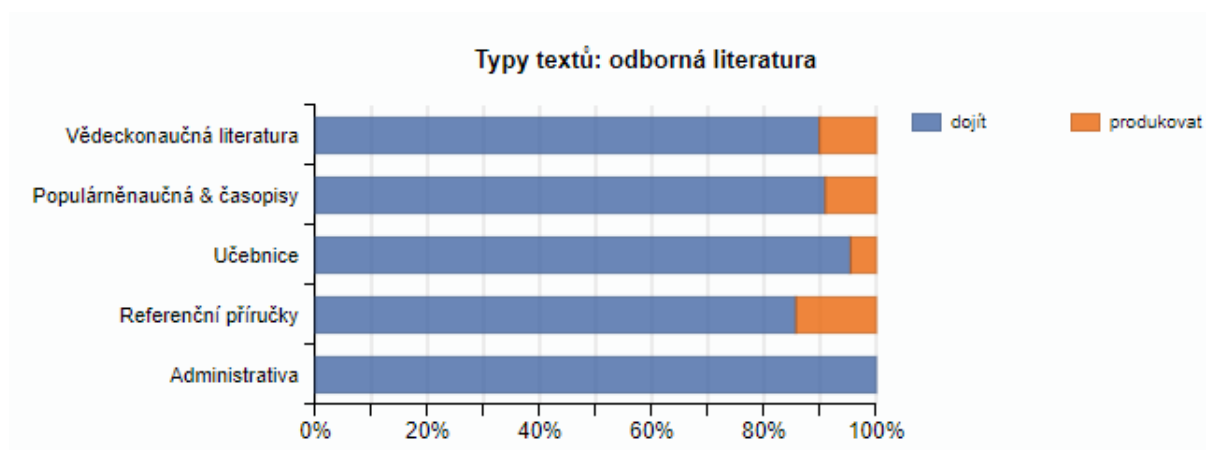
Jak můžeme vidět, překladové protějšky slovesa *producir* se shodují ve stejných přímých předmětech velmi málo. Nejpoužívanější domácí varianta *dojít* nemá žádnou shodu s internacionalismem *produkovat*. K překladu kolokace *producir un producto* se užívá protějšků *vyrábět* a *produkovat*, k překladu kolokace *producir un cambio* je vhodný pouze protějšek *dojít*. Protějšek *produkovat* se dle tabulky často užívá k překladu kolokací obsahujících podstatné jméno pojmenovávající potravinářský výrobek, do této oblasti spadá i protějšek *vyrobit*.

	Kolokáty ve výchozím textu (ES)				
	1.	2.	3.	4.	5.
Respondenty v cílovém textu (CZ)					
Dojít	cambio	cambios	aumento	modificaci3n	infracci3n
Vyrábět	producto	productos	tipos	ácido	cantidad
Vyrobít	azúcar	fécula	-	-	-
Produkovat	productos	carne	leche	semillas	azúcar
Docházet	dumping	prácticas	subcotizaci3n	retrasos	transferencia
Nastat	-	-	-	-	-
Vést	-	-	-	-	-

Tabulka 16 - Nejčastější přímé předměty v kolokaci s překladovými protějšky slovesa producir

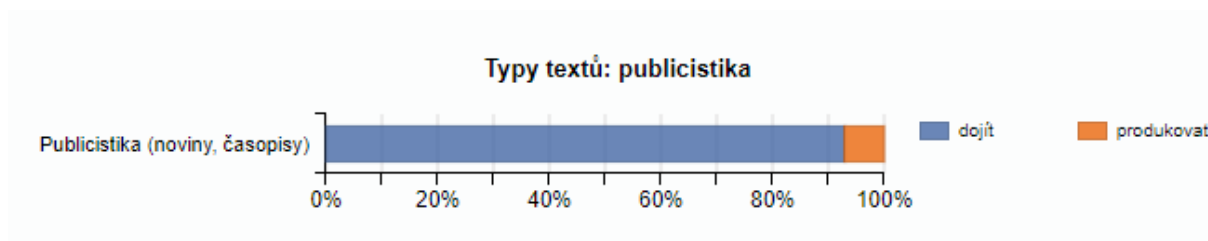
9.3.3. Porovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant

V tomto případě se oba výsledky jednoznačně shodují, domácí výraz *dojít* se v odborných a publicistických textech užívá mnohem častěji než internacionalismus *producovat*.

Graf 32 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v odborných textech

[zdroj: SyD Korpusový průzkum variant, Verze 2.2. konzultováno dne 25. 4. 2022]

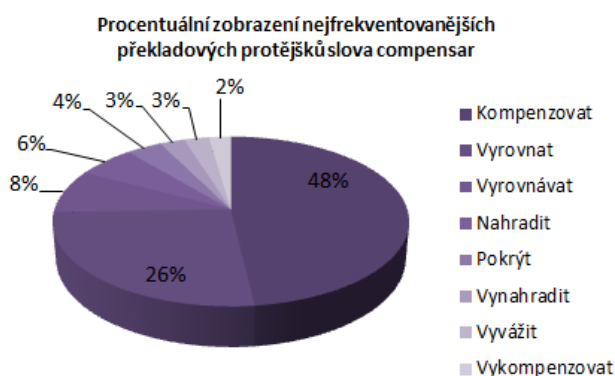

Graf 33 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v publicistických textech

[zdroj: SyD Korpusový průzkum variant, Verze 2.2. konzultováno dne 25. 4. 2022]

9.4. Překladové protějšky slovesa *compensar*

Sloveso *compensar* se překládá internacionalismem *kompenzovat*, z velké části i domácím výrazem *vyrovnat*. Z 8% a z 6% jsou zastoupeny domácí výrazy *vyrovnávat* a *nahradit*. Internacionalismus *vykompenzovat* je zastoupen dvěma procenty.

Graf 34 - Procentuální zobrazení nejfrekventovanějších překladových protějšků slova *compensar*

9.4.1. Překladové protějšky slovesa *compensar* v konkrétních příkladech

a) Kompenzovat

„...o partes del capital de las empresas comprendidas en la consolidación se compensarán con la fracción de los capitales propios...“

[Acquis, 1983]

„...nebo podílů kapitálů podniků zahrnutých od konsolidace jsou kompensovány odpovídajícím podílem na vlastním kapitálu...“

[Acquis, 1983]

b) Vyrovnat

„...adoptar medidas que ofrezcan ventajas concretas destinadas a facilitar al sexo menos representado el ejercicio de actividades profesionales o a evitar o compensar desventajas en sus carreras profesionales.“

[Acquis, 2004]

„...přijetí opatření stanovujících zvláštní výhody s cílem usnadnit méně zastoupenému pohlaví vykonávání profesní činnosti nebo zamezit či vyrovnat nevýhody v profesní kariéře.“

[Acquis, 2004]

c) Vyrovnávat

„La sentencia Altmark confirma implícitamente que una ayuda estatal que compensa los costes soportados por una empresa...“

[Acquis, 2004]

„Rozsudek Altmark mlčky potvrzuje, že státní podpora, která vyrovnává náklady vynaložené podnikem na poskytování služby...“

[Acquis, 2004]

d) Nahradit

„Considerando que es necesario compensar el perjuicio por un Estado miembro que no haya agotado su cuota...“

[Acquis, 1993]

„Vzhledem k tomu, že je třeba nahradit újmu způsobenou členskému státu tím, že ačkoli nevyčerpal svou kvótu...“

[Acquis, 1993]

e) Pokrýt

„...en las cantidades necesarias para compensar la escasez que se hace referencia en el apartado 2.“

[Acquis, 1991]

„...až do množství, které pokryje nedostatek uvedený podle odstavce 2.“

[Acquis, 1991]

f) Vynahradit

„...generarán con carácter general ventajas objetivas de tal naturaleza y dimensión que compensen las desventajas que causan a la competencia.“

[Acquis, 2002]

„...obvykle přinesou objektivní výhody takového charakteru a velikosti, že vynahradí nevýhody, které vytvářejí pro hospodářskou soutěž.“

[Acquis, 2002]

g) Vyvážit

„Sin embargo, a fin de compensar las conocidas debilidades de este sistema de evaluación...“

[Acquis, 2004]

„Aby bylo možné vyvážit známé a neodmyslitelné nedostatky této metody...“

[Acquis, 2004]

h) Vykompenzovat

„Esta plusvalía compensará los impuestos complementarios que tendré que pagar por el rescate de los bancos.“

[Un rescate amargo, PressEurop, 2013]

„Tato nadhodnota vykompenzuje doplňkové daně, které budu muset platit kvůli záchraně bank.“

[Trpká chuť záchrany, PressEurop, 2013]

9.4.2. Analýza kolokací s překladovými protějšky slovesa *compensar*

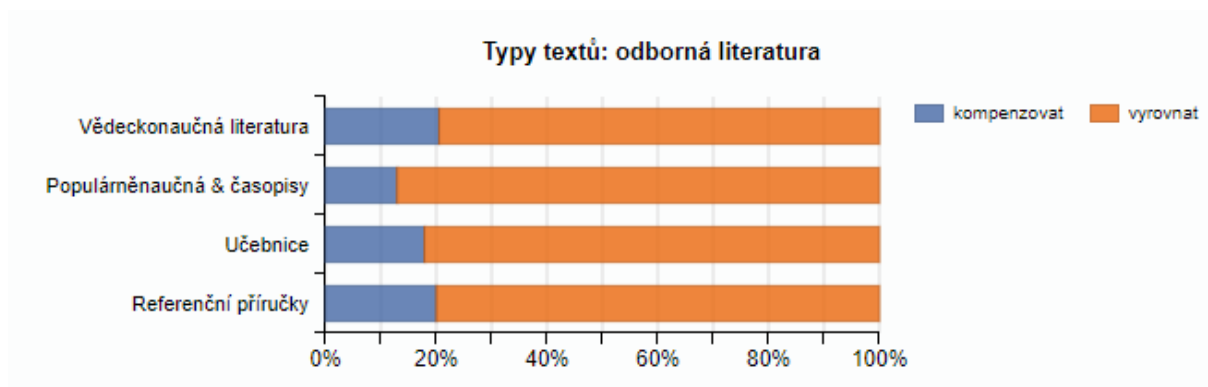
Kolokace *compensar una pérdida* a *compensar un aumento* se překládají jak domácím protějškem *vyrovnat*, tak i internacionalismem *kompenzovat*. Můžeme pozorovat, že předmět *beneficios* je signifikantní pouze pro internacionalismus *kompenzovat*. K překladu kolokace *compensar unas desventajas* se užívá pouze domácích protějšků *vyrovnat*, *nahradit* a *vynahradit*.

	Kolokáty ve výchozím textu (ES)				
	1.	2.	3.	4.	5.
Respondenty v cílovém textu (CZ)					
Kompenzovat	beneficios	pérdidas	aumento	posiciones	tiempo
Vyrovnat	pérdida	desventajas	incremento	aumento	reducción
Nahradit	desventajas	costes	-	-	-
Pokrýt	-	-	-	-	-
Vynahradit	desventajas	-	-	-	-
Vyvážit	-	-	-	-	-
Vykompenzovat	-	-	-	-	-

Tabulka 17 - Nejčastější přímé předměty v kolokaci s překladovými protějšky slovesa *compensar*

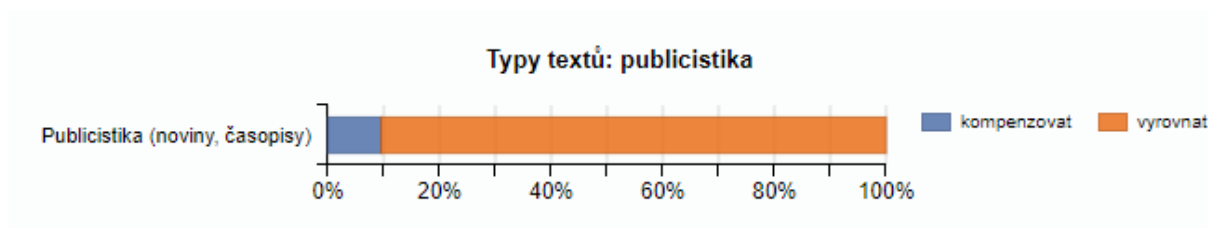
9.4.3. Porovnání výsledků překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant

U posledního slovesa se výsledky opět rozcházejí, dle výsledků překladových textů by se měl častěji vyskytovat internacionalismus *kompenzovat*, dle SyD ovšem jasně dominuje užívání domácího překladového protějšku *vyrovnat*.

Graf 35 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v odborných textech

[zdroj: SyD Korpusový průzkum variant, Verze 2.2. konzultováno dne 25. 4. 2022]

Graf 36 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v publicistických textech

[zdroj: SyD Korpusový průzkum variant, Verze 2.2. konzultováno dne 25. 4. 2022]

Závěr

V práci jsme se věnovali respondentním prostředkům internacionalismů v odborných textech. V teoretické části jsme se nejprve zaměřili na problematiku odborných textů, z různých pramenů jsme zjistili, o jaký slohový útvar se jedná, jaké jsou jeho funkce a co je jeho cílem. Zaměřili jsme se i na jeho charakteristické vlastnosti a na styl odborného textu.

Dalším bodem teoretické části bylo správné vymezení internacionalismů z hlediska slovní zásoby. Popsali jsme, kam patří internacionalismy dle vrstev slovní zásoby a jak se tato cizí složka lexika překrývá s termíny a neologismy. Dále jsme internacionalismy zařadili z hlediska procesů obohacování slovní zásoby do kategorie výpůjček z cizích jazyků.

Samotnou definici výrazu internacionalismus jsme získali celkem ze sedmi pramenů. Ačkoliv každý zdroj popisoval internacionalismus jinak, v klíčových bodech se prameny shodovaly a získali jsme přesnou představu o významu tohoto slova. V kapitole o internacionalismech jsme se více zaměřili i na internacionalismy v odborné terminologii, jelikož právě odborná terminologie je v odborných textech dominantním prostředkem vyjádření. V následující kapitole byly shrnuty největší rozdíly mezi internacionalismy v českém a španělském jazyce. Dubský popisuje hned několik rozdílů, nejdůležitějším z nich je odlišné vnímání internacionalismů z hlediska slovní zásoby v těchto dvou jazycích. Druhý bod se věnuje odlišným procesům vyrovnávajícím internacionalismy se zvukovým, pravopisným a gramatickým systémem jazyka. Právě tyto procesy vedou k častým komplikacím při překládání a tlumočení, a proto je důležité se s nimi seznámit. V poslední kapitole teoretické části jsme charakterizovali proces internacionalizace a popsali její příčiny.

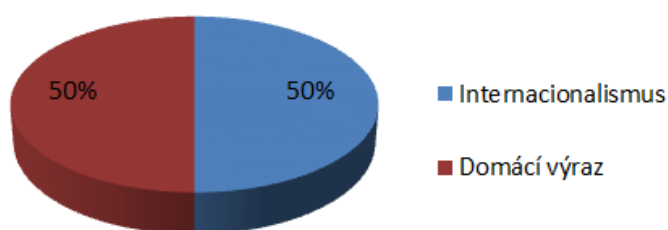
V praktické části jsme nejdříve přiblížili problematiku překladu odborného textu a uvedli, že v našem zkoumání budeme vycházet z mezijazykového překladu. V kapitole Postup vypracování praktické části jsme podrobně vysvětlili, jakým způsobem budeme pomocí korpusu InterCorp postupovat při analýze překladových protějšků, při analýze kolokací a jak budeme porovnávat výsledky překladových textů s výsledky Korpusového průzkumu variant. Poté už jsme přešli k samotným analýzám jednotlivých výrazů. Výrazy byly rozděleny do tří skupin na přídavná jména, podstatná jména a slovesa. Jako první jsme se u každého výrazu

věnovali analýze překladových protějšků, poté následovala analýza kolokací a jako poslední porovnání výsledků. Celkem jsme zvolili 4 výrazy od každé slovnědruhové kategorie.

Hlavním úkolem bylo zjistit, zda se potvrdí naše hypotéza. V kapitole *Překlad internacionalismů v běžné slovní zásobě a v odborném stylu* citujeme myšlenku Dubského, která je podkladem právě pro naši hypotézu: „V oblasti běžné slovní zásoby se při překladu internacionalismům v češtině raději vyhneme a nahradíme je slovy domácími ... v odborném stylu však mají své pevné místo.“ Právě proto jsme předpokládali, že budou internacionalismy v odborných textech zachovány a domácí výrazy se budou vyskytovat pouze ojediněle.

První zkoumanou skupinou výrazů byla adjektiva, konkrétně španělská adjektiva *económico, autónomo, local a potencial*. U prvního přídavného jména *económico* dominoval domácí překladový protějšek *hospodářský*, stejně tak tomu bylo i v případě adjektiva *local*, kde byl domácí výraz *místní* užíván z 97%. Naopak u adjektiv *autónomo* a *potencial* převládalo užití internacionalismů *autonomní* a *potenciální* nad domácími překladovými protějšky *samostatný* a *možný*. U přídavných jmen je tedy dle našeho vzorku poměr překladových protějšků ve formě internacionalismu stejný jako poměr překladových protějšků ve formě domácího výrazu.

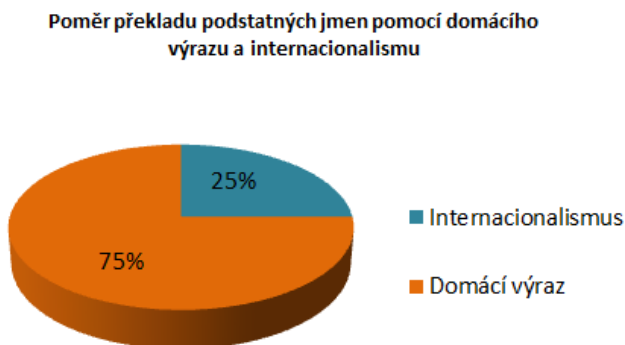
Poměr překladu přídavných jmen pomocí domácího výrazu a internacionalismu

Graf 37 - Poměr překladu přídavných jmen pomocí domácího výrazu a internacionalismu

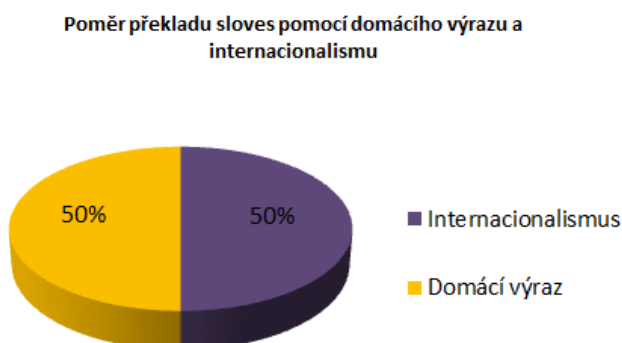
Druhou skupinou, u které jsme analyzovali překladové protějšky, byla substantiva *transformación, sector, déficit a tendencia*. U podstatného jména *tendencia* jsme jako u jediného mohli pozorovat větší výskyt překladového protějšku v podobě internacionalismu,

konkrétně výrazu *tendence*. Zajímavé bylo, že toto substantivum se nepřekládá pouze protějšky *tendence* a *vývoj*, jak jsme předpokládali, ale zdaleka nejužívanějším protějškem bylo slovo přejaté *trend*. U zbylých substantiv vždy převládalo užití domácího výrazu, u substantiva *transformación* dominoval překladový protějšek *zpracování*, u výrazu *sector* se jednalo o protějšek *odvětví* a u slova *déficit* o výraz *schodek*. Můžeme tedy konstatovat, že u substantiv převládá výběr domácího výrazu.

Graf 38 - Poměr překladu podstatných jmen pomocí domácího výrazu a internacionalismu

Pokud se zaměříme na třetí skupinu, můžeme pozorovat, že poměr překladu sloves pomocí domácího výrazu je stejný jako poměr překladu sloves pomocí internacionalismu. U sloves *organizar* a *compensar* převládá užití internacionalismů *organizovat* a *kompensovat*, obě tato slovesa se vyskytují zhruba v 50% všech překladových textů. U dalších dvou sloves *presentar* a *producir* naopak dominuje domácí překladový protějšek. Zajímavé je, že u slovesa *presentar* je užití internacionalismu *prezentovat* velmi upozaděno.

Graf 39 - Poměr překladu sloves pomocí domácího výrazu a internacionalismu

Další otázkou, kterou jsme si kladli, bylo, zda má kolokát vliv na volbu překladového protějšku. U všech překladových výrazů jsme hledali jejich kolokáty, které jsme pak zpracovali do tabulky. Z tabulky šlo poté jasně vyčíst, zda se určité výrazy vyskytují v kolokaci buď pouze s domácí variantou, nebo pouze s internacionalismem. Lze říci, že určité kolokáty jsou signifikantní pouze pro určité překladové protějšky, např. při překladu kolokace *unos derechos autónomos* jasně vyplývá, že lze užít pouze protějšek *všeobecný*. Předmětem našeho zkoumání ale bylo, zda se ve svých kolokátech značně liší domácí výraz od internacionalismu. Pokud si tedy vezmeme stejný příklad, adjektivum *autónomo*, vidíme, že nejužívanější internacionalismus *autonomní* a nejčastější domácí výraz *samostatný* mají společný nejčastější kolokát *carácter*. To, že tento kolokát sdílejí, ovšem znamená, že kolokace *un carácter autónomo* lze přeložit překladovým protějškem *samostatný* i *autonomní* a výraz nemá žádný vliv na upřednostnění jedné nebo druhé varianty. Takové vyhodnocení jsme provedli u všech zkoumaných výrazů a výsledky jsme zanesli do tabulky. Pouze v případě substantiva *sector* kolokáty značně ovlivnily volbu protějšku, kolokáty tohoto výrazu byly totiž naprosto distinktivní od kolokátů všech domácích protějšků, které se mezi sebou navzájem shodovaly. Ve zbylých případech kolokáty výběr překladového protějšku neovlivnily a v jednom případě jsme nemohli tento vliv hodnotit, protože kvůli malému objemu dat bylo nemožné vyhledat kolokáty internacionalismu *prezentovat*.

Zkoumaný výraz (ES)	Kolokát měl značný vliv na volbu protějšku (internacionalismu nebo domácí varianty)	
económico	Ano	Ne
autónomo	Ano	Ne
local	Ano	Ne
potencial	Ano	Ne
transformación	Ano	Ne
sector	Ano	Ne
déficit	Ano	Ne
tendencia	Ano	Ne
organizar	Ano	Ne
presentar	/	/
producir	Ano	Ne
compensar	Ano	Ne

Tabulka 18 - Vliv kolokátu na výběr překladového protějšku

V neposlední řadě nás zajímalo i to, jestli kolokáty v podobě podstatných jmen, které jsme analyzovali u skupiny adjektiv, mají nějaký vliv na volbu překladového protějšku. Ani v tomto případě však kolokáty z hlediska svých vlastností vliv na volbu neměly, jelikož jak u internacionalismů, tak i u domácích výrazů se vyskytovala substantiva v mužském i ženském rodě, v jednotném i množném čísle a vliv na volbu neměla ani životnost či neživotnost substantiva nebo to, jestli se jednalo o podstatné jméno konkrétní či abstraktní.

Závěrem tedy můžeme konstatovat, že náš výzkum hypotézu nepotvrdil. Výsledky našeho zkoumání naznačují, že pokud se podíváme na všechny tři zkoumané skupiny slovních druhů, tak v odborných textech lehce převažuje užití domácího překladového protějšku nad internacionalismem, což je v rozporu s tvrzením, které jsme uvedli na začátku praktické části naší práce: „*Předpokládáme tedy, že internacionalismy budou v odborných textech zachovány a domácí výrazy se budou vyskytovat pouze ojedinele.*“ Dále jsme zjistili, že typologie kolokátu a typy podstatných jmen nemají na výběr překladového protějšku žádný vliv. Problematika internacionalismů a jejich překladových protějšků je obsáhlé téma a musíme brát ohled na to, že vzorek zkoumaných výrazů byl vybrán subjektivně a adekvátně

k rozsahu této práce. V dalším zkoumání by bylo možné zaměřit se na větší vzorek výrazů a také rozšířit průzkum o možný vliv různých žánrů odborné literatury na volbu mezinárodní či domácí varianty, zajímavé by bylo i porovnání výskytu internacionalismů v odborné literatuře a v beletrii.

Resumen

Este trabajo trata del tema de los recursos correspondientes de los xenismos en los textos especializados. El objetivo principal de la tesis es averiguar cómo se traducen los xenismos del español al checo, es decir, si en la traducción prevalecen las variantes extranjeras o las expresiones nacionales.

En el primer capítulo hablamos del texto especializado. Utilizando varias fuentes, describimos sus rasgos característicos. El objetivo de un texto especializado es transmitir información precisa. Los textos especializados suelen ser sintácticamente complejos y contienen frases largas y complicadas. Además, a menudo incluyen los elementos no verbales: gráficos o tablas. En cuanto al vocabulario, se trata de un texto escrito y no expresivo con el uso de términos.

En el segundo capítulo nos concentramos en el tema de léxico y de la posición del xenismo en el léxico. En cuanto al vocabulario, el xenismo pertenece al grupo de extranjerismos. A continuación, examinamos la definición del propio término xenismo. Las distintas fuentes definen el término de forma diferente, pero coinciden en los puntos más importantes. El xenismo es un término que aparece en varias lenguas simultáneamente y tiene congruencia gráfica, morfológica y de contenido. En el siguiente capítulo, describimos las diferencias entre los xenismos en checo y en español. Concluimos la parte teórica con un breve resumen.

En la parte práctica abordamos el problema de la traducción del texto especializado. En el capítulo "*Postup vypracování praktické části*" explicamos cómo utilizar el corpus InterCorp para analizar los recursos correspondientes. Lo más importante es comprobar si se confirma nuestra hipótesis de que los xenismos se conservan en los textos profesionales y que las expresiones nacionales aparecen rara vez.

En la conclusión resumimos todos los puntos más importantes de la parte teórica y práctica. Concluimos que nuestra hipótesis no se ha confirmado. Por el contrario, encontramos que el uso de expresiones nacionales prevalece ligeramente. Sin embargo, no debemos olvidar que la traducción es un campo subjetivo y nuestras conclusiones no pueden tomarse como reglas.

Seznam použité literatury

ČECHOVÁ, Marie. *Současná česká stylistika*. Praha: ISV, 2003. Jazykověda (Institut sociálních vztahů). ISBN 80-86642-00-3.

ČERMÁK, František. *Lexikon a sémantika*. Praha: Lidové noviny, 2010. ISBN 978-80-7422-020-3.

DUBSKÝ, Josef. *Základy španělské lexikologie (pro překladatele a tlumočníky)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1977.

HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství).

KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ, ed. *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. ISBN 80-7106484-X.

KNITTLOVÁ, Dagmar, Bronislava GRYGOVÁ a Jitka ZEHNALOVÁ. *Překlad a překládání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2010. ISBN 978-80-244-2428-6.

PETRÁČKOVÁ, Věra a Jiří KRAUS. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 1995. ISBN 80-200-0497-1.

Elektronické zdroje

Marie Krčmová (2017): ODBORNÝ STYL. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny.

URL: https://www.czechency.org/slovník/ODBORNÝ_STYL (poslední přístup: 26. 1. 2022).

Olga Martinová (2017): INTERNACIONALISMUS. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny.

URL: <https://www.czechency.org/slovník/INTERNACIONALISMUS> (poslední přístup: 4. 12.2021).

Olga Martinová (2017): INTERNACIONALIZACE. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny.

URL: <https://www.czechency.org/slovník/INTERNACIONALIZACE> (poslední přístup: 28. 12. 2021)

Příručka ČNK [online]. Praha: Příručka ČNK, 2020 (poslední přístup: 14. 3. 2022). Dostupné z: <https://wiki.korpus.cz/doku.php>

SyD Korpusový průzkum variant, Verze 2.2. [online] (poslední přístup: 25. 4. 2022). Dostupné z: <https://syd.korpus.cz/>

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA: *Diccionario de la lengua española*, 23.^a ed., [versión 23.4 en línea]. < <https://dle.rae.es/xenismo> > [Acceso: 2021-12-04].

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Vrstvení příznaků slovní zásoby	10
Tabulka 2 - Pravopisné rozdíly mezi českými a španělskými i.	16
Tabulka 3 - Morfologické rozdíly mezi českými a španělskými i.	17
Tabulka 4 - Gramatické rozdíly v rodu mezi českými a španělskými i.	17
Tabulka 5 - Gramatické rozdíly v čísle mezi českými a španělskými i.	18
Tabulka 6 - Nejčastější substantiva v kolokaci s překladovými protějšky slova económico	28
Tabulka 7 - Nejčastější substantiva v kolokaci s překladovými protějšky slova autónomo	31
Tabulka 8 - Nejčastější substantiva v kolokaci s překladovými protějšky slova local.....	34
Tabulka 9 - Nejčastější substantiva v kolokaci s překladovými protějšky slova potencial	37
Tabulka 10 - Nejčastější adjektiva v kolokaci s překladovými protějšky slova transformación	41
Tabulka 11 - Nejčastější adjektiva v kolokaci s překladovými protějšky slova sector	44
Tabulka 12 - Nejčastější adjektiva v kolokaci s překladovými protějšky slova deficit	47
Tabulka 13 - Nejčastější adjektiva v kolokaci s překladovými protějšky slova tendencia	50
Tabulka 14 - Nejčastější přímé předměty v kolokaci s překladovými protějšky slovesa organizar.....	54
Tabulka 15 - Nejčastější přímé předměty v kolokaci s překladovými protějšky slovesa presentar	59
Tabulka 16 - Nejčastější přímé předměty v kolokaci s překladovými protějšky slovesa producir	64
Tabulka 17 - Nejčastější přímé předměty v kolokaci s překladovými protějšky slovesa compensar	68
Tabulka 18 - Vliv kolokátu na výběr překladového protějšku	74

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Vyhledávání v databázi překladových ekvivalentů	23
Obrázek 2 - Vyhledávání ve funkci Kolokace.....	24
Obrázek 3 - Zadání dotazu do Korpusového průzkumu variant.....	25
Obrázek 4 - Grafy v záložce Typy textů (podrobně)	26

Seznam grafů

Graf 1 - Procentuální zobrazení nejfrekventovanějších překladových protějšků slova económico	26
Graf 2 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v odborných textech.....	29
Graf 3 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v publicistických textech.....	29
Graf 4 - Procentuální zobrazení nejfrekventovanějších překladových protějšků slova autónomo	29
Graf 5 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v odborných textech.....	32
Graf 6 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v publicistických textech.....	32
Graf 7 - Procentuální zobrazení nejfrekventovanějších překladových protějšků slova local.....	33
Graf 8 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v odborných textech.....	35

Graf 9 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v publicistických textech.....	35
Graf 10 - Procentuální zobrazení nejfrekventovanějších překladových protějšků slova potencial	35
Graf 11 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v odborných textech.....	38
Graf 12 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v publicistických textech.....	38
Graf 13 - Procentuální zobrazení nejfrekventovanějších překladových protějšků slova transformación	39
Graf 14 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v odborných textech.....	41
Graf 15 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v publicistických textech.....	42
Graf 16 - Procentuální zobrazení nejfrekventovanějších překladových protějšků slova sector	42
Graf 17 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v odborných textech.....	45
Graf 18 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v publicistických textech.....	45
Graf 19 - Procentuální zobrazení nejfrekventovanějších překladových protějšků slova déficit	46
Graf 20 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v odborných textech.....	48
Graf 21 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v publicistických textech.....	48
Graf 22 - Procentuální zobrazení nejfrekventovanějších překladových protějšků slova tendencia	48
Graf 23 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v odborných textech.....	50
Graf 24 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v publicistických textech.....	50
Graf 25 - Procentuální zobrazení nejfrekventovanějších překladových protějšků slova organizar	51
Graf 26 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v odborných textech.....	54
Graf 27 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v publicistických textech.....	55
Graf 28 - Procentuální zobrazení nejfrekventovanějších překladových protějšků slova presentar.....	55
Graf 29 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v odborných textech.....	60
Graf 30 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v publicistických textech.....	60
Graf 31 - Procentuální zobrazení nejfrekventovanějších překladových protějšků slova producir	61
Graf 32 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v odborných textech.....	64
Graf 33 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v publicistických textech.....	65
Graf 34 - Procentuální zobrazení nejfrekventovanějších překladových protějšků slova compensar ...	65
Graf 35 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v odborných textech.....	69
Graf 36 - Výsledky Korpusového průzkumu variant v publicistických textech.....	69
Graf 37 - Poměr překladu přídavných jmen pomocí domácího výrazu a internacionalismu	71
Graf 38 - Poměr překladu podstatných jmen pomocí domácího výrazu a internacionalismu.....	72
Graf 39 - Poměr překladu sloves pomocí domácího výrazu a internacionalismu	72